

Pietų fronte prasidėjo plačiausio masto operacijos

Vokiečių prasiveržimas Dniepro žemupy sudaro didžiausią pavojų visam sovietų Dniepro frontui

VYRIAUSIOJI FIURERIO BŪS-TINĖ. IX. 17. Vyriausioji kariuomenės vadovybė praneša:

Rytuose puolamieji veiksmai išsivysto į plačiausio masto operacijas.

Povandeniniai laivai šiaurinėje Atlanto vandenyno dalyje nuskandino šešis bendros 27.000 tonų talpos prieš prekybos laivus. Jūrų srityje aplink Angliją praėjusią naktį kovos lėktuvai, žemai skridami, labai sužalojo du didelius krovininių laivus. Tolesni puolimai iš oro buvo nukreipti į uostų įrengimus Anglijos pietryčių pajūryje ir į kelis aerodromus.

Šiaurės Afrikoje rugsėjo 15 d. vokiečių kovos lėktuvai puolė britų sunkvežimių telkinius prie Libijos Egipto sienos ir išskleidė tuos telkinius, apšaudydami juos lėktuvų ginklais. Vokiečių kovos lėktuvams puolant naktį į rugsėjo 16 d. Helio-polio aerodromą prie Kairo, kilo dideli gaisrai ir sproginiai angaruose bei municijos sandėliuose.

Priešo lėktuvai praėjusią naktį, su silpnomis pajėgomis įskridę į Reicho teritoriją, numetė nedaug sprogstamųjų ir padegamųjų bombų keliose pietvakarių Vokietijos vietose. Gyvenamuose kvartaluose padaryta nuostolių pastatams. Laidyno artilerija numušė du, o zenitinė artilerija — vieną britų bombonešį.

BERLIN. IX. 17. DNB papildomai prie šios dienos kariuomenės vadovybės pranešimo, praneša:

Sėkmingose kovose su sovietais atsirado toks naujas požymis, kad vokiečiai vėl pradėjo pulti ir pietiniame sparne ir energingai prasiveržė per Dnieprą.

Sovietų gynyba manė, kad už šios žymios upės jie laikinai buvo visiškai saugūs. Labiau negu bet kada, per pastarąsias savaites, pastovus blogas oras nepaprastai sunkino vokiečių jungtinių judėjimą.

Londonas pradeda praregėti

AMSTERDAMAS. IX. 17. Šiandien per Londono radiją Cyril Laykinas pareiškė, jog nieko nebuvo laimėta paneigiant faktą, kad sovietų padėtis visuose trijuose ruožuose yra kritiška. Niekados istorijoje per taip trumpą laiką nebuvo padaryta tokių nuostolių, kaip šiame žygyje, kuriame dėl kiekvienos pėdos kovoją britų sąjungininkai yra spaudžiami a gal. Leningradas esąs geriausiai apsaugotas pasaulio miestais.

Jei vokiečiai įžengs į šį miestą, tai tas faktas, pasak Laykino, reikš triuškinantį smūgį sovietams. Leningrado kritimas būsiąs baisus smūgis sovietų moralei.

Taip pat ir sovietų nuostoliai žmonėms, karo reikmenimis ir laivais, užėmus šį miestą, būsią milžiniški. Vokiečiams puolant į pietus, esą rimtai gresia Kijevui. Dniepro žemupyje daugelyje vietų vokiečiai persikėlė per Dnieprą ir atkirė Krimą. Yp-č rimti esą keliose vietose atlikti žymių vokiečių karinių pajėgų persikėlimai per Dnieprą, dėl ko sudaroma grėsmė ne tik karo pramonei, bet ir Krimui.

ma. Nors galinga Dniepro srovė savo žemupyje yra 1.000—2.000 metrų platumo, vokiečių kariuomenėl pavyko įveikti vietas, kurios yra nepaprastai svarbios tolimesniems veiksams. Panašiai kaip 1940 m. Vakarų žygyje įveiktas Maasas prie Sedano, o vėliau Reino aukštupys prie Colmaro, nepaisant ataklaus prieš pasipriešinimo, taip pat ir ši sykį pavyko pereiti per Dnieprą, nors sovietai buvo labai budrūs ir prieš greitai įtvirtin-

Rooseveltas į savo voratinklį nori pačiuoti ir visą Pietų Ameriką

Už karines bazines Pietų Amerikai bus duodama pinigų

VASINGTONAS. Prezidentas Rooseveltas savo pirmadienio pranešime paminėjo, kad įgaliojimo įstatymas, kitaip tariant, pagal jį paskirta 7 milijardų dolerių suma, kuri netrukus bus padidinta dar šešiais milijardais dolerių, ateityje bus panaudota ir Pietų Amerikai. Čia, kaip žinoma, turima galvoje išplėsti ir sustiprinti Jungtinių Valstybių pinigais karines bazines Pietų Amerikos Valstybėse. Tomis bazėmis galės naudotis Jungtinių Valstybių kariuomenė, tačiau jos pasiliks atitinkamą Pietų Amerikos Valstybių nuosavybę. Antra vertus, Roosevelto planu numatoma pirkti Pietų Amerikos valstybių eksportui skirtas nuo krašto parikalavimo atliekančias prekes ir

tuo būdu atpratinti tas valstybes nuo prekybos su Europos žemynu.

BERLIN. Dėl Roosevelto pranešimo kongresui, kad skolinimo ir nuomojimo įstatymas busias pritaikytas ir Pietų Amerikai, „Deutsche Allgemeine Zeitung“ rašo: „Pasinaudodamas pagalbos Anglijai pretekstu, Rooseveltas sudaro sau priemonės tęsti šantažo politiką Pietų Amerikoje. Pietų Amerikos valstybės atplėtos nuo savo natūralios rinkos Europoje. Jungtinės Valstybės negali sumti Pietų Amerikos eksporto nei karo, nei taikos metu. Čia Rooseveltas kaip tik pradeda naudoti savo šanažavimo metodus. Jis duoda dolerių tik už karines bazines. Rooseveltas priduria, — taip rašo toliau laik-

Ko Myron Tayloras lankėsi Vatikane

Esą, jis perdavęs tam tikrą Roosevelto prašymą Popiežiui

ROMA. IX. 17. Apie rezultatus abiejų pasikalbėjimų, kuriuos pastarosiomis dienomis iš Jungtinių Valstybių atvykęs prezidento Roosevelto atstovas prie Vatikano Myron Tayloras turėjo su Popiežiumi, iš Vatikano oficialių pranešimų neduodama. Romos politiniuose sluoksniuose susidarė pagrįstas įspūdis, kad

Myron Tayloras Vatikaniui perdavė prezidento Roosevelto pareiškimą palenkti Jungtinių Valstybių gyventojus katalikus abiejų anglių saksų valstybių ir Maskvos vyriausybės bendradarbiavimo prasme

ir pašalinti žymų Amerikos katalikų svyravimą ryšium su bendra-

darbiavimu su bolševikine valstybe. Tačiau Vatikanas, kaip skelbiama, šį prezidento Roosevelto prašymą atmetęs, nurodydamas į savo neutralią laikyseną.

Vietiniai įtakingi amerikiečių sluoksniai energingai atmels užsienių spaudoje paskleistus gandus, pagal kuriuos esą Myron Tayloras perdavęs Popiežiui ilgą Roosevelto laišką, kuriame Rooseveltas reikalauja, kad Vatikanas užimtų aiškia poziciją prieš abi faštinės valstybes. Taip pat griežtai iš amerikiečių pusės dementuojami gandai, kad prezidentas Rooseveltas per Myron Taylorą prašęs Vatikano tarpininkauti tarp Jungtinių Valstybių ir Japonijos. Ryšium su abiem Tayloro audiencijomis pas Popiežių čia tvirtėja įspūdis, kad antibolševikinė Vatikano laikysena Vašingtono vyriausybės sluoksniuose laikoma kliudancia ir todėl Tayloras sieks, kad Popiežius peržūrėtų ligšiolinę laikyseną Sovietų Rusijos atžvilgiu. Skelbiama, kad iš amerikiečių pusės sunkumai tiek pastebimi, jog galės būti sustabdytas tolesnis gausus plaukimas Vatikaniui pinigų iš Jungtinių Valstybių. Čia vieningai pareiškama, kad Vatikanas atmetęs Tayloro perduotus Vašingtono vyriausybės pareiškimus.

Gandhis viešai pasmerkia anglių veiksmus Irane

SANCHAJUS. Ziniomis iš Bangkoko, Gandhi viešai pasmerkė anglių veiksmus Irane. Jis pareiškė, kad įgygiavimas į Iraną davęs taip pat pagrindą musulmonų sąjungai atšaukti iš „Indijos gynimo komiteto“ Pundžabo, Bengalijos ir Asamo sričių ministerius pirmininkus.

Tiflise laukiamas gen. Wavellis

STOCKHOLMAS. IX. 17. Laikraščio „Aftonbladet“ žiniomis iš Istanbulo, Tiflise laukiamas generolas Wavellis. Manoma, rašo laikraštis, kad ten anglių sovietų karinė misija sudarys planus dėl tolimesnio gynimosi.

SOFIJA. Bulgarių telegramų agentūra praneša, kad per užsienių radijo siųstuvą paskelbta žinia apie dalinę mobilizaciją Bulgarijoje neturi jokio pagrindo. Paneigime šį užsienio paskleistą žinia apibūdinama, kaip „tendencinga ir piktos valios padarinys“.

Kodėl turėjo pasitraukti Irano šachas

Esą, jis išskridęs į Turkiją

SOFIJA. Laikraštis „Sora“ deda pranešimą iš Ankaros, kuriame svarstomas Irano šacho asistatydinimo priežastys. Pasak laikraščio, britų ir sovietų kariuomenėl įgygiavus į Iraną ir Iranui nustojus priešintis, šachas ėmėsis kal kurių priemonių, kuriomis naujoji Irano vyriausybė nepritarė. Naktį į pirmadienį naujoji Irano vyriausybė priėmė nutarimą, kuriuo visiškai suvaržomos konstitucinės šacho teisės. Ryšium su tuo šachas Riza Khan Pahlevis nutarė atsistatydinti sosto įpėdinio naudai.

Apie šacho atsisakymą nuo sosto žinios pasklido tik dviem valandoms praėjus po jo išvažiavimo iš Teherano, kai apie tai buvo pranešta parlamentui. Apie šacho kelionę visiškai nieko nepranešama. Kaip rašo „Sora“, informuotoose Ankaros diplomatinuose sluoksniuose pareiškama, kad šachas su kal kuriais savo palydovais išvykęs į aerodromą, esantį prie Teherano. Iš čia jis išskridęs nežinoma kryptimi. Dar nepatvirtintomis žiniomis, šachas išskridęs į Turkiją ir laukiama jo atvykstant į Ankarą.

Masinė norvegų protesto demonstracija prieš anglių žiaurības

OSLO. Antradienį vakare aikštėje prieš Oslo universitetą susirinko keletas tūkstančių miesto gyventojų protestuoti prieš tai, kad anglai nužudė 200 norvegų. Komisarinis valstybės tarėjas Dr. Lunde pareiškė savo kalboje pasipiktinimą brutaliu anglių užpuolimu niekuo nedėtų norvegų pašto laivų ir ypač pasmerkė žiaurią anglių laikyseną, kurie nepasirūpino net išgelbėti skęstančias norvegų moteris ir vaikus. Valstybės tarėjui pavaiždavus šį nežmoniškumą ir perskaičius žuvusiųjų vardus, aikštėje pasigirdo garsūs protesto šauksmai

niuose pareiškama, kad šachas su kal kuriais savo palydovais išvykęs į aerodromą, esantį prie Teherano. Iš čia jis išskridęs nežinoma kryptimi. Dar nepatvirtintomis žiniomis, šachas išskridęs į Turkiją ir laukiama jo atvykstant į Ankarą.

SOFIJA. Padėtis Irane, pagal laikraščio „Sora“ pranešimą iš Ankaros, ryšium su paskutiniiais įvykiais, dar labiau susikomplicavo. Kaip laikraštis patiria, kurdų ir ki-

Anglai ir bolševikai iš Amerikos gaus lygias dalis

BERLIN. IX. 17. Dėl Anglijos ir Jungtinių Valstybių vyriausybių nutarimo aprūpinti bolševikus lygiomis karo medžiaga, laikraštis „Berliner Nachtausgabe“ pareiškia: „Rooseveltas yra ne tik politinis, bet ir faktinis bolševizmo rėmėjas.

prieš tas žudynes, už kurias yra atsakingi Anglija ir norvegų emigrantai Londone. Kalbėtojas pasisakė taip pat prieš beatodairišką norvegų turto naikinimą Spicbergene, pažymėdamas visus tuos prievartos veiksmus kaip tipiskai angliškus, prieštaraujančius žmoniškumo dėsniams. Jis taip pat paragino pradėti vidaus politikoje naują kovą su Anglijos šalininkais, esančiais Norvegijoje, ir nubrėžė dabartinius Norvegijos tautinio susibūrimo uždavinius, kurių svarbiausias — sudaryti aiškius frontus.

tų tautelių sukilimas šiaurinėje ir šiaurės rytų srityse plečiasi. Dėl sovietų kariuomenės žygiavimo Teherano linkme esą patirta, kad pirmadienį viena motorizuota vora išvykusi iš Tabriso. Kompetentinguose turkų sluoksniuose anglių ir sovietų kariuomenės žygiavimas į Teheraną vadinamas „lenktynėmis“. Reiškama nuomonė, kad tas, kuris pirmas pasieks miestą, jį ir pasilaikysias.

Jis teikia Jungtinių Valstybių karinėje pramonėje pagamintus ginklus gaujoms, kurias Kremliaus nusikaltėliai ir žudikai nesiliauja siuntę į kovą. Jungtinių Valstybių karo pramonė pelnosi iš bolševizmo. Rooseveltas, kad nusišėptų nuo savo tautos šitokį gryną bolševizmo rėmimą, turi Atlanto vandenynė daryti dar didesnes provokacijas. Todėl Vašingtone oficialiai paskelbta, kad visiems Jungtinių Valstybių laivams leidžiama gabenti karo medžiagą, karines prekes ir keleivius į tolimas britų imperijos sritis“.

„Lokalanzeiger“ konstatuoja: „Anglija dėl sunkios padėties, į kurią pateko bolševikai, ištraukė ir taip jos bijotąjį kelių frontų karą. Nors perspektyvos pristatyti bolševikams didesnį kiekį karo medžiagos Anglijai yra visi menkos, bet to ir pavojingos, Londonas — matyti, Roosevelto spaudžiamas — turi atsakyti bolševizmo naudai nuo savo ir taip jau nepakankamo aprūpinimo karo medžiaga. Roose-

veltas tampa tuo būdu bolševizmo rėmėjas Nr. 1“.

STOCKHOLMAS. „Dagens Nyheter“ praneša iš Goeteborgo, kad naktį į antradienį nuskendo Švedijos transatlantinės bendrovės 9.050 tonų talpos motorinis laivas „Yarrowonga“. Visi plaukusieji laivu asmens išgelbėti. „Yarrowonga“ buvo naujausias tos bendrovės laivas.

ROOSEVELTAS GAVO DOVANŲ GORILĄ

VASINGTONAS. Associa'ed Press žiniomis, Rooseveltas iš vieno de Gaulle šalininko vidurinėje Afrikoje gavo originaliausią dovaną, kurią bet kada yra gavęs valstybės galva, būtent — gorilą. Drauge pasūstame laiške dovanotojas šią gorilą apibūdino kaip savo paties laikysenos simbolį. Rooseveltas per sekretorių esąs atsakęs: „Prezidentas la'ko save laimingu, galėdamas priimti šią dovaną kaip tokios pat dvasios ženklą“.

Katastrofa švedų laivyne

STOCKHOLMAS. Aple sprogimo katastrofą švedų laivyne TT papildomai praneša, kad iki šiol gautomis žiniomis, 31 žmogus užmuštas ir 11 sužeisti. Kaip švedų radijas praneša, nuskendo trys naikintojai — „Klas Uggla“, „Klas Horn“ ir „Goeteborg“. Manoma, kad katastrofos priežastis buvo šaudmenų sproginimas.

Didelė susisiekimo nelaimė Japonijoje

TOKIO. IX. 16. Šandien vakare už 15 kilometrų į vakarus nuo Himėjo geležinkelio linijoje Kobė — Simonosekis įvyko didelė geležinkelio nelaimė, per kurią žuvo arba buvo sužeisti 100 asmenų. Susisiekimo ministerija praneša, kad du keleiviniai traukiniai, sugedus automatiniams signalams, susidūrė ir trys vagonai nuėjo nuo bėgių. Sužeistieji buvo nugabenti į artines Okajamos ir Himėjo ligonines. Kadangi bėgiai iš dalies yra sužaloti, laikinai sustabdytas Vakarų — Rytų susisiekimas, kol bus pataisytas geležinkelis į pietų Japoniją.

TOKIO. Per geležinkelio nelaimę prie Abošio, Kobės — Simonosekio geležinkelio ruože, ligšiolinėmis žiniomis, 63 žmonės buvo užmušti ir 67 sužeisti. Simonosekio greitasis traukinys visu greičiu užvažiavo ant Abošio stotyje stovėjusio keleivinio traukinio. Greitojo traukinio garvežys ir du vagonai apvirto ir visiškai sužalojo. Be to, buvo sudaužyti trys paskutinieji keleiviniai traukinio vagonai.

Su „Hood“ žuvo 1.418 karių

AMSTERDAMAS. Anglų admiralitetas antradienį paskelbė sąrašą žuvusiųjų laive „Hood“, kuris buvo nuskandintas per gegužės 24 d. mūšį su vokiečių kreiseriu „Bismarcku“. Žuvusiųjų sąrašas yra įrašyta 1.418 „Hood“ igulos narių. Visi jie yra dingę, greičiausiai, užmušti. Į tą skaičių įeina 94 karininkai, 1.152 puskarininkai ir eiliniai jūrininkai, 161 laivyne šaulys, 4 Australijos laivyne jūrininkai ir 7 karo aviacijos nariai. Tarp karininkų, kurie prigrėdė, buvo laivyne artilerijos ekspertas viceadmirolas Hollandas ir „Hood“ vadas jūros kapitonas Kerras. Liko tik trys gyvi to laivo igulos nariai.

SOFIJA. Gautomis žiniomis, bulgarų pasiuntinybė, anglams ir sovietams spaudžiant, paliko Teheraną. Bulgarų interesus Irane atsitovauti perėmė švedų pasiuntinybė.

Kaipėjo kovos dėl Dniepro

Žinios iš Rytų fronto

BERLIN. IX. 17. DNB žiniomis iš karinių sluoksnių, per kovas dėl perėjimo per Dnieprą vokiečių tankams pavyko kartu su bėgančiais bolševikais prasiveržti per Dnieprą 1.200 metrų plotu ir tuo būdu pastatyti Dniepro rytiniame krante pirmąjį vokiečių įtvirtintą tiltą. Nepaisant smarkių kelias dienas trukusių sovietų priešpūlių, vokiečių kariuomenės dalys pajėgė įtvirtintą tiltą išlaikyti ir toliau statyti. Sovietams padaryta didelių nuostolių. Taip pat užtikrintas vokiečių junginių papildymas ir aprūpinimas. Per kovas šiame fronto ruože per vieną dieną buvo nušaudyta septynios sovietų baterijos, sunaikinta daug tankų ir penki kanonieriniai laivai. Paimta 1.500 belaisvių. Kitose Dniepro vietose vokiečių kariuomenės dalys taip pat prasiveržė į rytinį Dniepro krantą. Taip pat ir per šias kovas visiškai nustebinėti bolševikai turėjo sunkių kruvinų nuostolių. Nuolatiniai bolševikų puolimai, nukreipti į įtvirtintus tiltus, atsimušdavo į vokiečių kareivių kietumą. Iš šimto sovietų tankų, kurie puolė vieno vokiečių armijos korpo bare, per trumpą laiką 68 buvo sunaikinti. Per naujus bolševikų puolimus kitą dieną 29 sovietų tankai

liko mūšio lauke. Vieno korpo bare per dvi dienas buvo sunaikinti 97 sovietų šarvučiai. Taip pat į vieną vokiečių lengvąją divizioną nukreiptas bolševikų šarvučių puolimas buvo atmuštas vokiečių prieštankinių ginklų ir per kelias dienas sovietams atsėjo 127 tankus. Keli kiti bolševikų puolimai, atlikti bataliono stiprumo pajėgomis, taip pat buvo atmušti ir priešui padaryta sunkiausių nuostolių. Viena vokiečių pėstininkų divizioną smarkiu puolimu iš vieno įtvirtinto tilto per pusantros dienos paėmė 3.700 belaisvių. Per kietas kovas prie kito įtvirtinto tilto nepalankiomis sąlygomis vokiečių kareiviai paėmė 13.000 belaisvių ir sunaikino 75 sovietų šarvučius ir 48 patrankas. Šioje kovų srityje vokiečių naikintuvai ir zenitinė artilerija numušė 76 sovietų lėktuvus.

BERLIN. IX. 17. DNB žiniomis iš karinių sluoksnių, vokiečių kovos ir smingamieji kovos lėktuvai rugsėjo 16 d. nuskandino du sovietų transporto laivus ir sužalojo 11 transporto ir prekybos laivų, bendros 28.000 tonų talpos, taip pat vieną kovos laivą. Taip pat buvo iš

dalies sunaikinta 20 sovietų mažesnių pakraščiu laivų, o dalis sunkiai sužalota, kad, greičiausiai, nebegalės būti naudojami. Atskirai buvo sunkiai sužalotas Juodojoje jūroje plaukęs vienas sovietų transporto laivas, 3.000 tonų talpos. Į vieną 4.000 tonų talpos transporto laivą ir į vieną 4.000 tonų talpos prekybinį laivą pataikė bombos ir abu laivai nebegalėjo toliau plaukti. Į vieną sovietų „Marato“ klasės kovos laivą pataikė trys bombos. Dniepro žiotyse bombomis buvo padegti du prekybiniai laivai, bendros 10.000 tonų talpos. Naktį puolant sovietų laivų vilksinę, Azovo jūros vakarinėje dalyje, vokiečių kovos lėktuvai nuskandino vieną transporto laivą ir sunkiai sužalojo du prekybos laivus, bendros 2.500 tonų talpos. Per veiksmus Ladogos ežere buvo sunkiai sužalotas vienas sovietų 8.000 tonų talpos prekybinis laivas. Toliau, toje pat jūros srityje buvo nuskandintas vienas sovietų transporto laivas ir padegti kiti trys transporto laivai, jog galima tikėtis, kad ir šie laivai yra sunaikinti. Sėkmingai puolant 20 mažesnių pakraščiu laivų, vokiečių junginiai nuskandino vieną sovietų greitąjį laivą, o sunaikino vieną vilkiką ir keturis motorinius laivus.

Sovietų ir britų kariuomenė visiškai apsupo Teheraną

NEW YORKAS. IX. 17. Laikraščio „New York Times“ korespondentas praneša iš Londono, kad Anglija yra nusistatiusi pastatyti Irane naują vyriausybę, kuri užtikrintų bendradarbiavimą su Anglija ir sovietais, nelaikant krašte didesnių anglų bei bolševikų kariuomenių junginių, ir iš kurio netektų laukti jokių sunkumų. To paties laikraščio korespondentas praneša iš Ankaros, jog vietiniai diplomatai slouksniai spėjo, kad angliai ir bolševikai Irane nustatys tam tikros rūšies konstitucinę monarchiją, kuriai esant Irano parlamentas galės trukdyti naujam Irano valdovui vesti savavališką vidaus ir užsienio politiką.

NEW YORKAS. IX. 17. „New York Post“ Londono korespondentas praneša, kad Irano šacho abdikavimas Londone nesukėlė jokio entuziazmo. Londone, rašo jis, padėtis laikoma beveik nepakitėjusi. Sachas, sąjungininkų nuomone, t. y. anglų ir sovietų nuomone, buvęs ne kas kitas, kaip didelis sukūtas. Galimas dalykas, britų ir sovietų kariuomenės dali-

niai būsią priversti laikyti kraštą savo kontroleje. Kaip toliau pranešama iš Londono, laikraštis „News Chronicle“ irgi jau puola naująjį šachą, apie kurį jis sako, kad naujasis šachas buvęs savo tėvo „tironiško režimo“ sąjungininkas. Panašiai rašoma ir laikraštėje „Daily Herald“. Pasak to laikraščio, naujasis šachas esąs lygiai taip nepopuliarus, kaip ir jo tėvas, ir darąs intrigų prieš Angliją. Laikraštis „Daily Telegraph“ pastebi, jog, jei turės išlikti Teherane dinastija, tai ji turi būti pasiryžusi įnešti didelių permainų vidaus ir užsienio politikoje. Priešingai laikraščio „News Chronicle“ pareikškimams, laikraštis „Daily Telegraph“ mano, kad naujasis suverenąs gali visiškai pasitikėti praktiška sąjungininkų simpatija ir parama.

ISTANBULAS. IX. 17. Teherano radijas praneša, kad ministras pirmininkas vakar nepaprastame Irano parlamento posėdyje, tarp kitko, pareiškė: „Anglų ir sovietų kariuomenės daliniais okupavus mūsų krašto dalį, mes atsidūrėme labai sunkioje padėtyje. Anglai ir

sovietai mums pažadėjo, kad jie nedarys mums jokio spaudimo. Tačiau dabar sovietų kariuomenės daliniai žygiuoja Teherano link. Mes omėmės atitinkamų karinių priemonių tam žygiavimui sulaukyti“.

AMSTERDAMAS. IX. 17. Londono radijo pranešimu, sovietų ir britų karinės pajėgos visiškai apsupo Teherano miestą. Tomis pat žiniomis, šandien rytą į miestą atvyko sovietų ir britų štabo karininkai.

AMSTERDAMAS. IX. 17. Reuterio diplomatinis korespondentas dėl paskutinių įvykių Irane pareiškė, kad esąs ypač patenkinamas visiškais nuomonių vienodumas tarp britų ir sovietų priemonių metodų ir tikslų. Tarp Edeno ir sovietų ambasadoriaus Maikio esąs pasiektas visiškasis supratimas visais klausimais.

BERLIN. Paskutinėmis Berlyne gautomis žiniomis, numatoma, kad vokiečių moterys ir vaikai iš Teherano kartu su vokiečių pasiuntinybės nariais išvyks trečiadienį, rugsėjo 17 d. Jie grįš į Vokietiją per Turkiją.

Vokiečių informuoti sluoksniai apie padėtį Irane

BERLIN. IX. 17. Padėtis Irane, kiek ji netiesiogiai liečia Vokietiją, informuoti sluoksnių nuomone, atrodo šiaip:

Kariuomenės šaukiamojo amžiaus vyrai Vokietijos piliečiai turėję būti išduoti anglams, kurie perdavę sovietams apie 50 Vokietijos piliečių. Tą neatitinka faktinės padėties, ir Wilhelmstrassės sluoksniuose vadinama sąmoningu melu tai, kad Vokietijos pasiuntinybė mėgino sukliudyti, anglams spaudžiant, atliktą vokiečių vyrų išdavimą arba kitokiu būdu nekreipiamai elgtis. Tai yra tvirtinamas, kuriuo dabar pagrindžiamas įgygiavimas ir Irano sostinė. Vokietijos piliečių moterų, vaikų ir vyresnio amžiaus vyrų be pasiuntinybės personalo išvykimo į Reichą būdų šiuo metu dar nesvarstoma. Išvykimo terminas buvo nustatytas šiai dienai, rugsėjo 17 d. Tačiau šiuo metu dar neturima žinių apie tą išvykimą. Išvykus pasiuntinybės personalui, Švedija perims vokiečių interesų globą okupuotose Irano srityse. Ryšium su Irano šacho atsistatydinimu, Wilhelmstrassės sluoksniuose ligšiolinio valdovo nutarimas laikomas aiškiu ženklu, kad jį ištiko nelaimė jo politikoje, kurią jis vedė prieš anglus ir sovietus, kurių pažadais jis manė galėjęs pasitikėti. Sachas, kaip ir kiti sluoksniai Viduriniuose Rytuose, — taip pastebima Wilhelmstrassėje, — matyt, pažūrėjo su išgąsčiu į tai, kad angliai buvo pasiryžę jo krašto dalį ir į tuos įvykius nespainiotus vokiečius perleisti bolševikams. Turima įvairių žinių, iš kurių aiškiai susidaro įspūdis, kuri sudaro toks britų laikymasis Viduriniuose Rytuose.

Pasibaigė norvegų komunistų šnipų byla

STOCKHOLMAS. TT praneša, kad vakar Stockholmo miesto teisamas priėmė sprendimą špionažo byloje. Visi špionauž Sovietų Sąjungos naudai kaltinami asmenys buvo nubausti sunkių darbų kalėjimo bausmėmis. Už šnipinėjimą buvo nuteisti kalėti sunkių darbų kalėjime Hils Erik Norgrenas, Karl Hugo Bjurlingas ir žydas suvėjas Šmulje Josef Libermannas. Norgrenas nuteistas septyneriems metams, Bjurlingas — penkeriems metams, Libermannas — trejiems metams.

Pulkininkas J. Petruitis

Kaip jie mus sušaudė

23

Pasivaikščioję kokių penkiolika minučių, visi kitaip atrodėme: veidai paraudo ir daug vesni pasidarėme, tik man kojos pradėjo pintis ir labai pailsau, laiptais belipdamas atgal į mūsų šimtas keturiasdešimt trečiąją. Orą kameroje taip pat radome visiškai švarų, nes skylė lange ir atdarų durų skersvėjis išpūtė visą jo tvankumą.

Mažį vaiką, svetimam vaikui atėjus, pirmiausia turi pasigirti, ką jie turi. Taip ir kaliniai. Jie man pastatė kėdę prie lango. Kiti užstojo durų „vilkėlių“ ir parodė, kas matosi pro išimtą lango stiklą ir tarpgroį. Jie iš tikrųjų turėjo kuo pasididžiuoti, turėdami tokį gražų, kaliniams labai brangų, reginį, kuriuo rytmėčiais labai atsargiai kiekvienas iš eilės pasigėrėdavo. Tik žiūrėti reikėdavo labai atsargiai, nes už tai, jei pastebėti prižiūrėtojai, galima gauti porą parų karcerio. Pro langą pamačiau tris dumtraukius: kalėjimo pirties, „Paramos“ kopyklos ir lentpiuvės. Toliau matėsi Žaliakalnio dalis su žydų prieglauda, pašto rūmai Laisvės alėjoje, „Pažangos“ rūmai ir Kauno dalis su Senamiesčiu. Kairėj pusėj: A. Freda, Aleksotas ir Nemuno dalis. Čia pat žemai: mūsų kalėjimo pirtis, kiemas ir kiemo gale baltas namas su tarytojū kamerų langais, kurių apačioje yra kalėjimo stalių dirbtuvės. Bet ir iš čia

žiūrint, negalima per daug arti kišti nosį prie lango, nes gali pastebėti kiemo bokštelyje stovįs sargybinis ir nušauti. Kiekvienam mūsų nepaprastai buvo malonu pažvelgti į šią dar gyveną pasaulio dalį ir paskui papasakoti kas ką matęs. Tik baisu buvo ir pagaltvoti, kad tuose mūruose gyvena ne be mūsų artimieji, bet baisūs žvėrys, plėšikai... Mes jau esame „išlaisvinti“ ir sėdime Stalino sanatorijoje, o kitų mūsų brolių netrukus tas pats likimas laukia.

Labai darbštus, drausmingas ir rūpestingas Lionginas pirmiausia supažindino mane, kaip naujoką, su kameroje jų pačių nustatyta tvarka ir tradicijomis.

— Mes čia kiaušienis pavirstume ir utelėmis aptektume, jei nesilaikytume mūsų pačių įvestos tvarkos. Juk reikia ir grindis išplauti, ir palesinti karvelius, kurie pusryčių, pietų ir vakarienės metu nutūpia mūsų palangėje. Karvelius lesinam duonos trupiniais, tik berti jiems reikia labai atsargiai, nes prižiūrėtojai pastebėję d'žiausią triukšmą sukeičiu ir karcerio už tai būtų galima gauti. Nors grindis plauti, pagal kalėjimo taisyklės, turėtume tik vieną kartą į savaitę, bet mes plauname jas kasdien prieš pietus. Tokiu būdu pašaliname visas dulkes, kurios daugiausia krinta iš mūsų čiužinių. Tuo tikslu kasdien kiekvienas iš eilės einame tvarkdario ir vieno pavduotojo pareigas. Tvarkdarys turi grindis išplauti, rytą, po pietų ir vakare, prieš gulant, iššluoti jas, ruošos metu išnešti „parašę“ ir išvalyti ją, baką pripilti vandens ir atnešti į kamerą... Nemanyk, pone pulkininke, darbo yra. Šeštadieniais perđem visas grindis plauname — ir po čiužiniais. Taip pat nuvalome sienas, langą ir duris. Svarbiausia, labai reikia žiūrėti, kad utelių neįsiveistų, nes tuojau visi užsikrėstume. Kai tik pas kuri

nors pasirodo kiek utelių, tuojau mes jas išrenkam ir išmušam, kad jos nespėtų kiaušinėlių pridėti į baltinius. Viršutiniuose drabužiuose jos nemėgsta gyventi, tik baltiniuose. Ša..., pulkininke, tykiau... čia yra vienas asmuo, kurį aš žinau dar iš šimtas dešimtos kameros. Jo reikia truputį vengti kalbose, nes mes jį įtariame, kad jis gali pranešinėti. Nors mes jo nebijome, bet... — pagaliau pašnabždėjo man į ausį majoras Lionginas.

Tikrai tas mūsų Lionginas, nors ir nedidukas, bet labai gyvas, nuoširdus ir labai rūpestingas žmogus. Jis ne tik savimi, bet ir kitais labai rūpinasi, kad visiems būtų gera. Be to, jis grynas dorovingumo ir religingumo pavyzdys. Jis mūsų kameroje buvo seniausias kalinys — devintą mėnesį bebaigęs sėdėti; buvo suimtas už tai, kad jis buvo karininkas ir šaulių kuopos vadas. Nusikaltimas sovietų atžvilgiu labai didelis, nes, sovietams atėjus į Lietuvą, šauliai ir policija pirmiausia buvo nuginkluoti, ir jų vadai į kalėjimą suvaryti ir baudžiami pagal 58 str.

Lionginas man papasakojo, kaip jis buvo tardomas, mušamas ir spardomas; daugiausia gavęs muštį už tai, kad nenorėjęs pasirašyti savo parodymo, kuris buvo netaip užrašytas, kaip jis sakė. Pirmąjam savo parodyme, nepaisydamas mušimo ir keikimo, jis nepasirašė, bet priverstė tardytoją perrašyti jo parodymą. Dar jis man papasakojo, kaip jis sėdėjęs šimtas dešimtoji kameroj drauge su daktaru L. Bistru, M. Lipčium, gen. Kurkausku ir kitais. Sakė, kad su Dr. Bistru tarytojū mandagiai elgėsi, bet M. Lipčių kankino, neduodami jam miegoti.

(B. dd.)

Deutlicher geht es nicht!

New York, 17. September.

Der Korrespondent der „New York Herald Tribune“ in Washington gibt bezüglich der Erklärung des Senators Pepper der Meinung Ausdruck, dass die USA-Seepatrouille offensiven Charakter haben werde. Senator Pepper, der häufig Roosevelts Ansichten wiedergebe, habe erklärt, dass das Ziel der USA-Patrouillen der Sieg in der Atlantik-Schlacht und letzten Endes die Niederlage Hitlers sei. An Stelle des Präsidenten würde er keinen Krieg erklären, wenn einige USA-Kriegsschiffe versenkt würden. Die USA-Atlantkpatrouille solle über den ganzen Atlantik ausgedehnt werden, falls die Engländer nicht in der Lage seien, Seewege offen zu halten.

Vor einem neuen USA-Schurkenstreich

New York, 17. September

Die französische Besitzung Martinique werde in kurzer Frist von den USA besetzt werden, erklärte der republikanische Abgeordnete Howell, wie Associated Press aus New Orleans meldet, nach Rückkehr von einer Inspektionsreise nach den USA-Verteidigungsbasen im Karibischen Meer. Die Besetzung Martiniques sei längst überfällig, erklärte Howell, und es sei unlogisch, dass dies nicht schon längst geschehen sei.

Roosevelt hat einen Affen!

Washington, 17. September.

Wie Associated Press meldet, erhielt Roosevelt von einem De Gaulle-Anhänger in Zentralafrika einen der eigenartigsten Geschenke, das je ein Staatsoberhaupt erhalten habe, nämlich einen Gorilla. In einem Begleitschreiben, so berichtet die Agentur, hätte der Spender dieses Geschenk als symbolhaft für die eigene Haltung bezeichnet. Roosevelt habe durch seinen Sekretär antworten lassen, „Der Präsident schätze sich glücklich, diese Gabe als ein Zeichen gleichen Geistes annehmen zu können.“ (Kommentar überflüssig!)

Koffentlich ist der Chef mit ihr zufrieden

Frau Roosevelt teilte in ihrer Pressekonferenz mit, dass sie am 29. September pünktlich 9 Uhr vormittags in ihrer neuen Eigenschaft als „Assistentin“ La Guardias im Büro antreten werde. Sie kenne ihren Aufgabenkreis noch nicht, sie sei jedoch ersucht worden, die Arbeit der freiwilligen Zivilverteidigung zu organisieren und zu leiten, meldet Associated Press.

Sühne für feige Anschläge auf Deutsche

Die Presse veröffentlicht die Bekanntmachung des Militärbefehlshabers in Frankreich über die Erschießung von 10 Kommunisten als Sühne für 3 weitere feige Anschläge auf Angehörige der deutschen Wehrmacht. „Matin“ schreibt: „Jeder anständige Franzose muss zur Aufhebung dieser Verbrechen beitragen, wenn noch ernstere und härtere Sühnemassnahmen vermieden werden sollen.“

Das Eichenlaub zum Ritterkreuz

Berlin, 18. September.

Der Führer und oberste Befehlshaber der Wehrmacht hat dem Oberleutnant Nordmann in einem Jagdgeschwader das Eichenlaub zum Ritterkreuz des Eisernen Kreuzes mit folgendem Telegramm verliehen: In dankbarer Würdigung Ihres heldenhaften Einsatzes im Kampf um die Zukunft unseres Volkes verleihe ich Ihnen anlässlich Ihres 59. Luftsieges als 35. Offizier der deutschen Wehrmacht das Eichenlaub zum Ritterkreuz des Eisernen Kreuzes.

Nirgends Kriegsbegeisterung in USA

Erklärungen des früheren Bundessenators Holt in der Presse

New York, 17. September.

Das USA-Volk wünsche nicht den Kriegseintritt, stellt „New York Journal American“ erneut in einem Leitartikel fest und zitiert Erklärungen des früheren Bundessenators Holt, der während einer 12.000 Meilen umfassenden Reise quer durch die USA nirgends eine Kriegsbegeisterung bemerken konnte. Die Engländer, die Sowjets, die Chinesen und so weiter kämpfen ohne Begeisterung, so heisst es in diesem Artikel, und trotzdem versuchten ihre Propagandisten die Zurückhaltung

Bomben auf die sowjetische Flotte

Der Einsatz unserer Luftwaffe gegen Transport- und Handelsschiffe - Ein Schlachtschiff beschädigt

BERLIN, 17. SEPTEMBER.

Wie DNB von militärischer Seite erfährt, versenkten deutsche Kampf- und Sturzkampfflugzeuge am 16. September 2 sowjetische Transporter und beschädigten 11 Transport- und Handelsschiffe mit zusammen 28.000 BRT, sowie 1 Schlachtschiff, 20 kleinere Küstenfahrzeuge wurden gleichfalls teils vernichtet, teils so schwer beschädigt, dass sie wahrscheinlich ausser Dienst gesetzt werden müssen. Im Einzelnen wurde im Schwarzen Meer 1 Sowjettransporter von 3.000 BRT schwer beschädigt, 1 Transporter von 4.000 BRT und 1 Handelsschiff von 4.000 BRT erlitten Volltreffer und blieben Manövrierunfähig liegen. Auf einen sowjetischen Schlachtschiff der Maratklasse wurden 3 Volltreffer erzielt.

In der Dnjeprmündung wurden 2 Handelsschiffe von zusammen 10.000 BRT durch Bombenvolltreffer in Brand geworfen. Bei Nachtangriff auf einen sowjetischen Geleitzug im Westteil des Asowschen Meeres versenkten die deutschen Kampfflugzeuge einen Transporter und trafen 2 Han-

delsschiffe von zusammen 2.500 BRT sehr schwer. Bei Operationen auf dem Ladogasee erhielt 1 sowjetisches Handelsschiff von 8.000 BRT starke Beschädigungen. Ferner wurde in diesem Seegebiet ein sowjetischer Transporter versenkt und 3 weitere Transporter in Brand geworfen, sodass auch mit ihrer Vernichtung zu rechnen ist. Bei den erfolgreichen Angriffen auf die 20 kleineren Küstenfahrzeuge versenkten die deutschen Verbände 1 sowjetisches Schnellboot und vernichteten einen Schlepper und 4 Motorboote.

91 sowjetischer Bunker geknackt

Im Verlauf der Kämpfe im Befestigungsgürtel vor Leningrad durchstieß am 14. September eine deutsche Infanteriedivision eine von den Sowjets hartnäckig verteidigte Bunkerstellung und eroberte eine grössere Ortschaft. Insgesamt wurden von den Truppen dieser Division 91 sowjetische Bunker ausser Gefecht gesetzt. Ueber 800 Sowjetsoldaten gefangen genommen. Ausserdem vernichteten die deutschen Truppen mehrere sowjetische Panzerkampfwagen und zerstörten zahlreiche Geschütze und leichte Infanteriewaffen.

Vor einer neuen Riesenschlacht

Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt

AUS DEM FUHRERHAUPTQUARTIER, 17. SEPTEMBER.

Im Osten entwickeln sich die Angriffshandlungen zu einer Operation grössten Ausmasses.

Unterseeboote versenkten im Nordatlantik sechs feindliche Handelsschiffe mit zusammen 27.000 BRT. Im Seegebiet um England beschädigten Kampfflugzeuge in der vergangenen Nacht in Tiefangriffen zwei grosse Frachter schwer. Weitere Luftangriffe richteten sich gegen Hafenanlagen an der Südküste der Insel sowie gegen mehrere Flugplätze.

In Nordafrika griffen deutsche Kampfflugzeuge am 15. September britische Kraftwagenansammlungen an der lybisch-ägyptischen Grenze an und zersprengten sie durch Beschuss mit Bordwaffen. Bei einem Angriff deutscher Kampfflugzeuge auf den Flugplatz Heliopolis bei Kairo in der Nacht zum 16. September entstanden grosse Brände und Explosionen in Flugzeughallen und Munitionslagern.

Der Feind warf in der letzten Nacht mit schwachen Kräften eine

geringe Zahl von Spreng- und Brandbomben auf einige Orte in Südwestdeutschland. In Wohnvierteln entstanden Gebäudeschäden. Marineartillerie schoss zwei Flakartillerie einen britischen Bomber ab.

Rom, 17. September.

Der italienische Wehrmachtbericht hat folgenden Wortlaut: Das Hauptquartier der Wehrmacht gibt bekannt: „An den Fronten in Nordafrika und im Kampfgebiet von Gondar Kampfhandlungen von örtlicher Bedeutung unserer vorgeschobenen Abteilungen, die Gewaltaufklärungen durchführten und feindliche Abteilungen zurückdrängten. Wirksames Feuer unserer Artillerie gegen die Verteidigungsanlagen von Tobruk. Die britische Luftwaffe griff Tripolis und Benghasi erneut an. Opfer sind nicht zu beklagen. Der angerichtete Sachschaden ist gering. Italienische und deutsche Flugzeuge griffen feindliche Kraftwagenkolonnen im Gebiet von Giarabub-Siwa an. Zahlreiche Kraftfahrzeuge wurden getroffen und schwer beschädigt.“

1.600 Gefangene und 32 Nationalitäten

Sowjetischer Leutnant mit nur vierjähriger Schulbildung

Helsinki, 17. September.

Wie aus einem in der Zeitung „Kauppalehti“ veröffentlichten Frontbericht hervorgeht, waren unter 1600 Gefangenen, die eine finnische Division gemacht hatte, nicht weniger als 32 verschiedene Nationalitäten vertreten. Aus einer Gefangenenabteilung mussten 50 Sowjetgefangene, die sich in überaus schlechter Verfassung befanden und vor Schmutz starrten, herausgezogen werden. Alle hatten sie die gleichen unterwürfigen Bewegungen und Gebärden um trugen in ihrem Wesen „etwas auffällig sklavisches“ zur Schau. Zehn Prozent der 1600 Gefan-

genen hatten niemals eine Schule besucht, 40% waren nur 2 bis 3 Jahre in eine Vorschule gegangen, und der Bildungsstand der übrigen war ebenfalls gering. Ein Lehrer z. B. konnte nicht einmal richtig schreiben. Ein gefangener Leutnant erzählte, dass er nur vier Jahre die Schule besucht habe. Unter den Gefangenen befanden sich Soldaten zwischen 17 bis 70 Jahren. Die ältesten waren gewöhnlich erst in der letzten Zeit eingezogen worden.

Neue „Heldentalen“ der englischen Flotte

Wie das „Norsk Telegram-Byra“ mittelt, hat sich bei näherer Prüfung des am Sonnabend gemeldeten Zwischenfalles an der nordnorwegischen Küste herausgestellt, dass es sich bei dem von den Engländern versenkten Dampfer nicht um die „Lofoten“, sondern um den Routendampfer „Richard With“ gehandelt hat. Der Dampfer sank innerhalb weniger Minuten. Von den Passagieren und der Besatzung, insgesamt rund 130 Menschen, konnten nur 26 gerettet werden. Damit sind hier über 100 Todesopfer, zu 90 Prozent norwegische Zivilpersonen, zu beklagen.

Nicht genug mit diesem feigen Ueberfall griffen die Engländer auch noch ein weiteres norwegisches Schiff an: Der Dampfer „Baroy“ (rund 600 BRT) wurde durch ein britisches Flugzeug

angegriffen und versenkt. Auch dieser Dampfer fuhr nicht etwa im Geleite, sondern auf seinem normalen Kurs. Auch er war unbewaffnet.

Musarenstück finnischer Seelute

Die „BZ am Mittag“ berichtet von einem kühnen Handstreich finnischer Seelute. 8 finnische Matrosen, unter Führung einer Faehnrichs landeten am 13. August mit einem bewaffneten Motorboot auf einer kleinen Insel vor dem Hafeneingang der noch von den Bolschewisten besetzten Stadt Reval. Sie errichteten dort 11 Tage vor der Einnahme der Stadt durch die Deutschen einen Beobachtungsposten. Bei der Flucht der Sowjetflotte aus Reval konnte der kleine Trupp aktiv an den Kampfhandlungen teilnehmen. Es gelang ihm, mehrere Fahrzeuge zu versenken und die Besatzungen gefangenzunehmen.

Die Verlustliste der „Hood“

AMSTERDAM, 17. SEPTEMBER.

Die englische Admiralität veröffentlichte am Dienstag eine Verlustliste der „Hood“, die bekanntlich verloren ging, als ein feindliches Geschoss das englische Schlachtschiff in einem Gefecht am 24. Mai mit dem deutschen Schlachtkreuzer „Bismarck“ zum Sinken brachte. Die Verlustliste umfasst die Namen von 1.418 Besatzungsmitgliedern der „Hood“, die alle vermisst werden und wahrscheinlich getötet sind. Die Zahl setzt sich folgendermassen zusammen: 94 Offiziere, 1.152 Unteroffiziere und Mannschaften, 161 Marinefälliere, 4 Matrosen der australischen Marine und 7 Mitglieder der Luftwaffe. Unter den Offizieren, die untergingen, befanden sich der Sachverständige für Marineartillerie, Vizeadmiral Holland, und der Kommandeur der „Hood“, Kapitän zur See Kerr. Es gab nur drei Ueberlebende.

Eine unabhängige Gruppe von 58 prominenten Nordamerikanern hat sich zusammengesetzt und die Rede Roosevelts öffentlich als eine schwere Bedrohung für die demokratischen Grundsätze verurteilt.

Lasst Blumen sprechen!

Heitere Geschichte von Pitt

Das war im vorigen Sommer — da kam die Witwe Müller, dritter Stock links, zu mir mit einem Anliegen: sie müsse auf einige Zeit verreisen, und ob ich mich nicht ein bisschen um ihre Blumen kümmern möchte, sie würde mir die Wohnungsschlüssel dalassen. Hilfsbereit wie ich bin, sagte ich zu, ich stellte mir das ganz einfach vor: jeden Tag mal nach oben gehen, einen Schwupp Wasser in jeden Blumentopf und fertig. Hätte ich freilich diese sogenannten Blumen eher gesehen, dann hätte ich mich gehütet, mich mit ihnen einzulassen.

Frau Müller hatte nämlich nicht solche gewöhnlichen Petunien oder Pelargonien, wie sie auf zahllosen Fensterbrettern das Dasein und die Häuserfronten verschöneren. Sie sammelte aus Liebhaberei exotische Gewächse. Da hatte es Dinger dabei, bei deren Anblick einem mitteldingen Menschen die Tränen kommen konnte, so hässlich und verküppelt sahen sie aus. Manche hingen vom Regal bis auf die Erde hinunter und blühten unter dem Kielederschrank. Andere wieder krochen wie Kletteraffen an der Wand hoch und trieben auf der Gardinenstange ihr Unwesen. Wohl ein Dutzend solcher Scheussäler war da versammelt wertvoll wie preisgekrönte Hunde und ebenso garstig. Wir wurde etwas banglich zumute, aber jetzt hiess es: ein Mann — ein Wort. Und so übernahm ich das Kommando über dieses Treibhaus in der guten Stube.

Als Frau Müller abgedampft war und ich zum erstenmal allein ihre Wohnung betrat, harrte meiner ein neuer Schrecken. Die gute Frau hatte nämlich hinter jedem Blumentopf einen Zettel angehängt. Auf dem einen stand: „Nur alle vier Tage giessen!“ Auf einem anderen: „Jeden Tag zweimal giessen!“ Und so ging das weiter... alle drei Tage, alle zwei Tage — ich wurde ganz wirr. Manche Pflanzen durften — laut Anweisung — nur von oben, andere wieder nur in den Unternapf gegossen werden, und ein ganz besonders empfindliches Exemplar sollte gar nur mit dem Zerstäuber angesprüht werden.

Zuerst ging die Sache ganz gut. Dann jedoch kam mir mit einem Male ein Zweifel, ob ich mit meiner Giesserei

Das Neueste

Vertreter der ungarischen Gesandtschaft abgereist. Wie aus unterrichteten Kreisen verlautet, sind die Mitglieder der ungarischen Gesandtschaft in Teheran am Mittwoch früh aus dem Iran abgereist. Die Vertretung der ungarischen Interessen hat die schwedische Regierung übernommen.

Der englische König hat heute dem englischen Rundfunk zufolge die für die Moskauer Konferenz bestimmten Mitglieder der UA-amerikanischen und britischen Militärmission empfangen.

Der Feind flog in der Nacht zum 18. September mit schwachen Kräften in Südwestdeutschland ein und warf hier eine Anzahl Spreng- und Brandbomben, die keinen nennenswerten Schaden verursachten.

Die zwölfte Runde des Europa-Schachturniers schien eine weitere Ueberraschung zu bringen, als es dem Ungarn Fuster gelang, den Weltmeister Aljechin in eine Verluststellung zu bringen.

In den letzten vier Tagen wurden 268 bolschewistische Flugzeuge vernichtet, während nur 22 deutsche Maschinen verloren gingen, so dass das Verlustverhältnis 12 zu 1 betrug.

Auf dem Platz vor der Osloer Universität fanden sich am Dienstagabend viele Tausende Osloer ein, um gegen den britischen Mord an 200 Norwegen zu protestieren.

Der australische Premierminister Fadden gab einer Reutermeldung aus Canberra zufolge am Dienstag bekannt, dass eine weitere Kriegsanleihe von 100 Millionen Pfund Sterling in nächster Zeit aufgelegt werde.

Das Repräsentantenhaus nahm am Dienstag ohne namentliche Abstimmung das Steuergesetz in Höhe von rund 3,5 Milliarden Dollar an.

Die Belgrader Erdbebenwarte registrierte am Dienstag ein neues starkes Erdbeben.

sozusagen den Fahrplan richtig innegehalten hätte. Hatte ich dieses stachelige Biest („Nur alle vier Tage!“) nun gestern gegossen oder war es heute an der Reihe? Ich begann nachzudenken, und je länger ich sann, desto unklarer wurde mir die Sache. Ich nahm ein Blatt Papier und fing an zu rechnen. Wann war Frau Müller abgereist? Vor dreizehn Tagen. Dreizehn geteilt durch vier macht drei, Rest eins. Demnach müsste der Kaktus erst wieder in drei Tagen zu trinken bekommen. Wie aber, wenn ich am Anfang ihn nicht sofort, sondern erst am zweiten Tage gegossen hätte? Schrecklicher Gedanke! Da standen nun diese grauen, krummen Würste und glotzten mich an. Warum sagten sie nichts? Es heisst doch immer: Lasst Blumen sprechen! Die aber blieben stumm, und nur ich sprach! Was ich zu ihnen sagte, will ich lieber nicht aufschreiben.

Eines weiteren Tages liess ich mich durch mein gutes Herz dazu verleiten, einige von den Pflanzen auf den Balkon in die Frühlingssonne zu stellen. Aber ich hatte dabei die verdammten Zettel vergessen. Und als ich die Blumentöpfe am Nachmittag wieder ins Zimmer holte, brach mir der Angstschweiss aus: vier Tage, drei Tage... wie war das nun? Wo hatte der lange Dünne, wo hatte der dicke Runde seinen Platz? Jetzt war alles aus. Ich gab es auf, diese gänzlich verzerrte Sache auseinanderzuklavieren.

Ein Bekannter, den ich befragte, hatte mir nämlich gesagt: „Mit den Kakteen, weisst du, ist es wie mit den Kamelen. Sie brauchen wenig Wasser, aber sie nehmen's nicht übel, wenn sie viel bekommen!“ So ging ich also jeden Tag in Frau Müllers Wohnung, schwappete in jeden Topf eine Ladung Wasser und liess die Exoten damit anfangen, was sie wollten. Ich muss sagen, es ist ihnen sehr gut bekommen. Nur ein besonders hoch aufgeschossener Kaktus hat sich so vollgessenen, dass er das Gleichgewicht nicht mehr halten konnte und umgesunken ist. Gerade dieser Kerl hat mich mit der ganzen Geschichte ausgesöhnt. Denn sich vollpumpen und umfallen — ist das nicht, mit Verlaub zu sagen, ein beinahe menschlicher Zug?

Lietuviškas šokis

1. Ak, koks nemalonus nuotykis įvyko, kai žvirblis, išvedęs pelėdą šokti, numynė jai koją. Nors žvirblis apdairus ir gyvas paukštelis, bet kokia biauri nuomonė pasklido, kad jis prastas kavalierius. Vargšas žvirblis ir toliau šoko, bet kas iš to, jei visi lietuvių vienos dainos skyreliai pilni pašaipos apie jo nelaimę. Tai ne vienintelė lietuvių dainelė, vaizduojanti šoki, tiesa, paukštelį, žvėrelį, miškų, laukų aplinkumoje, betgi neabejotinai iškylanti ir lietuviško šokio pradą. Turbūt, netenka kartoti dainos, kur „atvažiavo meška su midučio bačka“, arba kaip vilkas vedė ožką šokti. Pagaliau štai, pvz., kaip ir kiti žvėreliai ir paukšteliai šoka:

Šoko klėskis, šoko lapė,
Šoko visi žvėrys,
Ir tas briedis ilgarietis
Savo klėskas kraipė.

Šoko varna, šoko šarka,
Šoko visi paukščiai
Ir ta gervė ilgasmapė
Savo kojas dėstė.

Kitos lietuvių dainos pradeda apskritai šoki nagrinėti ir vaizduoti. Ten į sceną įsėina šokėjos ir šokėjai, jaunos mergaitės ir jauni bernaičiai. Arba įsėina į ratą mergaitė, kuri neabejotinai šoks viena pati, solo. Tai pirmasis užsiminimas apie lietuviškąjį baletą, atskirai lietuviškos dainos pavaizduotas, nes, reikia manyti, bešokančią mergaitę paseks labai daug žiūrovų. Dainos tekstas apibūdina šokio pradą, o vėliau nusako ir šokio turinį:

Ei, dūdoriau padūduk,
Šoks mergytė mėlynakė.

Drauge matyti, kad šokis išreiškia džiaugsmą laimikiu. Galimas dalykas, kad tokią dainą dainavo žvejas po geros žuklės, nes dainoje kartojama:

Šoka žuvis, štai, tinkle,
Džiaugias mano mėlynakė.
Pešės kuršai dėl žuvų,
Gaspadoriai dėl pačių,
Seni didiai dėl lazdu,
O klapčiukai dėl mergų.

Lietuvių dainos neabejotinai atiduoda pirmenybę tikrosios šokio meno atstovėms, nes dainuojama:

Bepig mergaitėms šokti,
Bepig uliavoti,
Ne keptur ant galvelės,
Rūtų vainikėlis.

Toliau lietuvių dainose ryškėja ir šokantis bernas, maloningai vadinamas broleliu. Dabar mergaitė ne viena šoka, bet šalia jos ne žvirblis nelaimė primenas, bet mandagus, patarnus kavalierius. Jis ne tik moka šokti arba šoki vesti, bet ir padėti, asistuoti:

Kad aš ečiau su broleliu šokti,
Mane jauna ant rankelių nešė.
Mane jauna ant rankelių nešė,
Šalia eidams vainikėli taise.

Štai koks subtilus, moterims tinkantis lietuviškas jaunikaitis!

Visoje eilėje lietuvių dainų pvz., juškevičiaus svodbinės dainose, yra minimi vestuvių apeigų ir papročių šokiai. Ten net atskirais prieraisiais pažymėta, kada, kurioje vietoje arba kurią dainą dainuojant pradėdama šokti. Ir trumpame rašiny galim priminti, kad ir pasakose ne viena scena skiriama šokiui. Labai dažnai ten šoka pats nelabas, kipsas. Žinoma, velnio šokio tikslas yra kitos rūšies, tačiau jis šoka gražiai ir paties šoki meno negalima paneigti. Bet čia šalimais lietuvių vaizduojama ir dieviška šokio kilmė. Reikia tik atsiminti tą lietuvių mitologinę dainelę, kurioje kalbama apie augantį klevą ties šaltinėliu. Ten dievo sūnaitis ir dukrytės mėnėsienio naktį ateina šokti. Šioje dainoje užtikame neabejotinai lietuvių baletui pradą, savo rūšies išeities tašką, nuo kurio reikia pradėti lietuviško šokio meną.

2.

Kartu su lietuvių dainų tekstais minimi ir lietuvių tautiniai šokiai, šokti iš kartų į kartas. Senesnieji žmonės kartais net nusiskūsdavo, kad dabartinis jaunimas nebešoka senųjų šokių ir net mažiau bešoka aplamai, o daugiau trunkosi. Nusiskundimai pilni gallesio, kad senelių laikais galėta linksniau gyventi. Šitaip besikalbant dažnai

buvo primenamas vienas ar kitas lietuviško šokio vardas ir nupasa-kojamas šokio būdas. Be abejo, kad tokiais atvejais plunksna neįskentėdavo, bet imdavo ir užrašydavo viską. Iš tautosakos užrašų tikrieji baletininkai galėtų atrasti tikrąjį lietuviško šokio pradą. Net ir keliautojai, t.y., svetimumo krašto žmonės, stebėjo lietuviškus šokius ir taip pat savo kelionių knygose yra jų užrašę. Be abejo, ir dabar didelė dalimi atstautyto ar atsiatomo lietuviško šokio netenka pamiršti.

Panašiais keliais eina ir visa Europa. Prieš dabartinį karą buvo rengiamos tarptautinės šokių šventės, kur savo šokių pašokdavo įvairios tautos. Bendrieji ir specialiai šokiams skirti žurnalai dėdavo šokių nuotraukų. Ir koks didelis, platus ir įvairus pasirodydavo šokio menas! Šokiai šokiami visų tautų su savo tautiniais drabužiais, su savo tautine elegancija ir su savo šokio išmintimi. Tokiuose tarptautiniuose šokių ansambliuose šoko, pvz., rumunai, danai, islandai, baskai, flamandai, gudai, angliai, vokiečiai, bulgarai, italai, lietuviai ir kitos tautos. Kokia įvairi muzikos garsų, drabužių spalvų, šokio judesių gama!

3. Kiekviena tauta šokiye pareiškia savo šokio brožų. Mus čia interesoja lietuvių tautinio šokio būdingieji brožai. Lietuvių tautinių šokių platesniu mastu nemažai suskorta — ir tarptautinėse šokių šventėse ir buvusioje Lietuvos Olimpiadoje. Pagaliau, ir dabar nemaža tautinių šokių šokoma. Juo labiau, jei ko nors nepasako dainos garsas arba žodžio prasmė, nes kitos tautos atstovai gali to ir nesuprasti: labai gerai visa tai gali pasakyti šokis.

Neseniai Birštone viešai buvo šokti lietuvių tautiniai šokiai „Kepurinė ir Blezdingėlė“. Tie šokiai yra nepaprastos gračios ir subtilios nuotaikos. Jie, gal būt, geriausiai apibūdina lietuviško šokio meną. Drauge išreiškia ir lietuvių sielos turinį brožu. Šiuose šokuose ryškėja švelnumas, subtilumas, mandagumas. Kiek grožio yra „Kepurinės“ skrybėlių mostuose, kai šokėjos plastiškai pareiškia padėką. Tačiau pats subtiliausias lietuvių tautinis šokis yra „Blezdingėlė“. Čia pora arba visi šoka turi atvaizduoti blezdingėles potroškius, jos lengvus polekius. Šokikės tyčia vartoja škepetaites, kurios su šokio judesiais arba tyčia judinamos, imituoja blezdingėlių judesius. Ypač jautrus yra tas tariamasis skridimo momentas, kada blezdingėlė, vos vos pajudinama sparnelius — skepetaites, tariamai skrenda. Pagaliau, blezdinga ne lygu blezdingai, nes viena taip gražiai sukurpo sparneliais, kad miela žiūrėti, o kita paprasčiau pralekia. Tačiau „Blezdingėlė“ yra ne paprastas šokis, bet visa pasaka, poema, todėl ji reikalauja darnios, grakščios interpretacijos.

Ne vienas bus matęs ir šokęs lietuvių tautinį šoki „Kubilą“. Keistas šokio vardas, ar ne tiesa? Tačiau kaip lietuvių gražiai sugebėta kubilą pavaizduoti. Ir tai ne tik formos atžvilgiu, — tyčia sudaromi dideli ratukai, o vėliau persitvarkius, mažai rateliai. Čia jau ne kubilas, bet kubilaitis, kubilėlis. Pagaliau, drauge girdi būdingus garsus — tartum ritamo kubilio. Tat dunda kubilio dugnas. Šokikai šokdami tyčia išmuša kojomis taktą.

Lietuviai turi ir grynai vyrų šoki. Kur vieni vyrų šoka šoki, ten jaučiamas kitas taktas ir kita nuotaika. Ten reiškiasi ir vyro pajėga arba noras nugalėti pasitaikiusią kiltūtį. Su vyrų šokiais yra susietas ir karo šokis. Ar turi lietuviai savo karo šoki? Be abejo, lietuvių savo karo šokis šokta. Iš užsilikusios tautosakos fragmentų, lietuvių karo šoki galima būtų atstatyti. Neabejotini pėdsakai yra surasti, kur dainos kalba apie kirvį, apie kirvio šokio ratą.

Tačiau šia proga tenka priminti jau ne kartą šokta (ir Olimpiadoje) „Lazdinė“ (arba „Spraglinė“) ar dar kaip nors ir kitaip vadinamas šokis. Tai būdingas, kaip jau minėta, vyrų šokis, kur du šokikai, nusitvėrę lazdos galų, imantriais,

Irano užėmimo užkulisiai

Gen. Wavellis, buvęs britų Art. Rytų armijos vadovas, praeitą žiemą vadovavęs operacijoms Šiaurės Afrikoje, prieš kiek laiko buvo iš tų pareigų atpalaiduotas ir paskirtas britų kariuomenės pajėgų Indijoje vyriausiuoju vadu. Tada kai kas manė, jog tasai gen. Wavellis paskyrimas reiškia jo nutūmimą į nereikšmingą vietą. Dabar, vykstant Irano užėmimui, aiškėja, kad jau ano paskyrimo metu gen. Wavelliu buvo numatytas dabartinis uždavinys. Dabar juk jo vadovybėje vyksta britų armijos žygiavimas į Iraną.

Tą Azijos dalį, kuri nuo Adeno palei vandenyną driekiasi ligi Indo upės žiočių, o taip pat ir tų sričių užnagarį (taigi, ir Iraną) anglai yra papratę geriausiai stebėti iš Indijos; iš Indijos ėjo ir visa britų veikla tose srityse. Ir Didžiojo Karo metu žygi į Mezopo-

tamiją prieš turkų — vokiečių armiją anglai vedė iš Indijos. Kaip tada, taip ir dabar Indija tebėra didžiausias britų tiekėjas ir jų karinių jėgų aprūpinimo centras. Britų Rytų armija pirmoje eilėje rekrutuojasi iš Indijos gyventojų, kurie didžiojoje yra anglų priešai, bet skurdo ir alkio verčiami persisamdo anglams kaip kareiviai.

Galima tarti, kad anglų žygis į Iraną buvo numatytas jau tuo metu, kai Wavellis buvo siunčiamas į Indiją, vadinasi, dar tada, kai apie britų — sovietų sąjungą ar net biūlytystę negalėjo būti nė kalbos. Todėl ir dabar į britų armijos žygiavimą Iranan negalima žiūrėti kaip vien į žygi, reikalingą sovietams padėti Irano užėmimas. rodo, jog britų imperializmas Azijoje sustiprino spaudimą į dar nepriklausomas šalis. Šian-

dien tas jų imperializmas jau palietė Iraną; rytoj jis drąsiai gali paliesti ir Afganistaną, esantį tarp Indijos ir Irano, ir Tajik, esantį tarp Burmos ir Indokinos. Dar daugiau. Dabar britai užsitikrino sau Irano naftą. Bet jie pakankamai aiškiai mato ir nebetolimą sovietų katastrofą; tad visiškai realus dalykas, kad britai, dabar sėdėdami Irane, tai bolševikų katastrofai priartėjus, numos ranka į dabartinius savo sovietinius draugus ir užsimanys užsitikrinti sau ir Baku bei kitas vertingesniasias sovietų žemės sritis. Tokiu tai būdu britiškoji karo bazė Indijoje artėja prie karo veiksmų zonos.

AMSTERDAMAS. Irano sosto įpėdinis trečiadienį popiet parlamente prisiėkė, kaip naujasis šachas. Šią žinią skelbia anglų telegramų agentūra iš Teherano.

ANGLAI LIBIJOJ BOMBARDAVO LIGONINĖ

ROMA. Ryšium su tuo faktu, kad anglų lėktuvai bombardavo Libijoje esančią Barce ligoninę, Stefano agentūra praneša, kad tas puolimas prasidėjo po vidurnakčio ir truko pusvalandį. Apšvietę raketomis ligoninės sritį, anglų lėktuvai labai nedidelėje aukštumoje perskrido ligoninės pastatus, numetė bombų ir šaudė iš kulkosvaizdžių į langus. Ta ligoninė yra už kelių kilometrų nuo miesto. Prie ligoninės pastatų įkabinta didelė balta vėliava su raudonu kryžiumi. Be to, ant pastatų išdažyti toli matomi raudoni kryžiai. Placiai raketoms apšvietus, anglų lakūnai turėjo aiškiai matyti, kad jie yra ne viršum karinio taikinio, bet viršum ligoninės, kuri nebuvo apsaugota žemutinės artilerijos.

Ekvadoras su Peru vėl mušasi

LIMA. IX. 17. Vyriausybės komunikate pranešama smulkesnių žinių apie vakarykščius karo veiksmus su Ekvadoro kariuomene, kuri priešingai karo pailaubę sąlygomis susirinko šiauriniame Peraus okupuoto Ekvadoro srities pakraštyje. Po to Peraus lėktuvai bombardavo maždaug 15 priešo kariuomenės pozicijų ir buvo sutikti priešo priešlėktuvinės apsaugos ugnies. Vietname pranešime Peraus vyriausybė protestuoja prieš Ekvadoro tvirtinimus, kad Peraus bombonešiai bombardavo atviras vietas. Komunikate nurodoma, kad Peraus lakūnai galėjo lengvai bombarduoti Guayaquilio uostą. Jeigu tai nebuvo padaryta, tai rodo Peraus kilnumą ir žmoniškumą. Perus kiekvienu metu yra pasiryžęs laikytis

karo pailaubę sąlygų, kiek jų laikysis priešingoji pusė.

NEW YORKAS. Associated Press žiniomis, paskelbė streiką „Kansas City“ elektros bendrovės techniniai personalas. Kansaso miestas, kuriame yra 400.000 gyventojų, visiškai neturi šviesos.

BUDAPEŠTAS. Kaip iš gerai informuotų šluoksnų pranešama, trečiadienį vengrų pasiuntinybės nariai išvyko iš Irano. Vengrų rinkalus atstovauti perėmė švedų vyriausybė.

AMSTERDAMAS. Australijos ministras pirmininkas Faddenas, kaip praneša Reuteris iš Camberro, antradienį paskelbė, kad artimiausiu laiku bus užtraukta nauja 100 milijonų svarų sterlingų karo paskola.

Sportas

Kariuomenės sporto šventė

Šeštadienį ir sekmadienį Kauno sporto aikštynė įvyks vokiečių karių sporto šventė, kurios pajamos eis Vokietijos Žiemos Pagalbai. Šventės programoje numatyta: lengvoji atletika, futbolas, rankinis ir krepšinis. Varžybos žada būti įdomios, nes karių tarpe netrūksta gerų sportininkų. Ypatinai įdomu mūsų žiūrovams bus pasekti rankinio žaidimą, kurio neturėjome daug progų stebėti. Atsiminus, kad Vokietijos rankinio rinktinė yra viena geriausių pasaulyje, tenka laukti, jog ir Kauno vokiečių kariai pademonstruos nuotaikingų to mūsų menkai pažįstamo žaidimo akimirka. Futbolo didysis susitikimas bus tarp Luftwafe ir Feldkommandantur. Jau matėmė du šiu vienuolikių susitikimus. Juo idomiau bus šia kovą sekti atsiminus, kad rugsėjo 28 d. vokiečių karių ekipa stos į kovą su Kauno rinktine.

Šeštadienį varžybos pradėdamos 15 val. ir sekmadienį nuo 9 val. ir su pietų pertrauka truks iki sutenų.

SUOMIŲ SPORTININKAI DIRBA

Nors karas tebevysta, Suomijos lengvatletai neužmiršta aikštyno. Nesenai vienoje lengvosios atletikos rungtynėse iškilo naujas rutulio stūmikas Lehtilä, iš pradžių pasiekęs 15.09 m ir vėliau pasekmę pagerinęs iki 15.60 m. Atrodo, kad netrukus Lehtilä bus pavojingas varžovas ilgojai rimtesnių konkurentų nesulaukusiems vokiečiams Trippe ir Woellke.

suktais, kietais, vyriškais sukiniais sušoka šoki. Vėliau jie padeda savo lazda ant žemės ir palia ją šoka, bet nepaliesdami jos. Šokiko kojos tada daro imantrius judesius, gyvus, greitus ir griežtus. Jaučiama, kad šokikai džiaugiasi savo darbo frankiu, net gailmu ginklu. Pagaliau, lietuvių yra šokama ir kitų šokių, kitokių judesių ir kitais vardais. Tačiau visų čia negalima beįsdestyti.

Tai tik bendrieji žiūrovo ir klausytojo išpuodžiai. Tikrieji baletininkai iš lietuvių tautinių šokių ir tautosakos galėtų sukurti naujų lietuviškų šokių.

JUOZAS ŽLABYS

Po Lietuvos teniso pirmenybių

Penkias dienas užtrukusios 1941 m. Lietuvos lauko teniso pirmenybės pasibaigė. Naujieji meistrai: vyrų vienet Kuprevičius, moterų vienetė Šukauskaitė, vyrų dvejetė Kuprevičius—Ramoškis, moterų dvejetė Šukauskaitė — Danauskaitė, mišriam dvejetė Danauskaitė — Kuprevičius. Pirmenybės dalyvių gausumu nepasižymėjo. Daugiausia tenisininkų dalyvavo iš Kauno, pora iš Vilniaus, tiek pat iš Šiaulių ir vienas iš Alytaus. Labai trūko moterų, kurių užsirašė vos trys, viena į varžybas neįstojo, tad liko tik dvi. Tuo būdu moterų dvejetė varžyboje Šukauskaitė — Danauskaitė meisterių vardas teko be kovos, nes kitos poros iš viso nebuvo.

Vyrų vieneto meisteris Kuprevičius Lietuvos pirmenybės laimėjo pirmą kartą. Kuprevičius gana jaunais žaidikas, nors teniso raketę pamėgęs jau eilę metų. Galima prisiminti jo pirmą sėkmingesnį pasirodymą dar 1933 metais, kai jis turėjo penkiolika metų. Tasyk žiemos sezono turnyre Kuprevičius pateikė staigmeną, nugalėjęs Ild. Jakutį ir pusiaufinale buvusį Lietuvos meisterį Kačergį. Tiesa, baigmė jis pralaimėjo A. Jakučui, bet ir toji kova Jakučui nebuvo lengva. 1933 m. lentelėje Kuprevičius atsistojo penktą vietą, po Giedrio, Jakučio, Dilbos ir Remeikio. Dabar, po aštuonerių metų, jis ankstesnius varžovus yra pralenkęs ir sukirtęs paskutinių metų meisterį Gerulaitį.

Moterų vienetė laimėjo tradicinė meisterė Šukauskaitė, jau virtinė metų nesulaukianti rimtesnės varžovės ir triumfuojanti visuose vietos turnyruose bei pirmenybėse. Šukauskaitė yra tarptautinio lygio tenisininkė, gražiai užsirekomendavusi eilėje užsienyje įvykusių turnyrų, kur pasirodė žymi pajėga.

Apie moterų dvejetos meistes Šukauskaitė—Danauskaitė sunku kai pasakyti, nes, neatsiradus varžovių, neturėjom progos jų žaidimo stebėti. Galima sakyti, jog Danauskaitė po Šukauskaitės šiuo metu yra geriausia Lietuvoje moteris tenisininkė. Iš kitų, nugalėtojų vardų nepelniusių, tenka paminėti: Viršulį, Anilioni ir Saldaitį, iš kurių tenka laukti stiprių tenisininkų, jei tik jie atsidėję dirbs. Maloniai nustebino kai kurie krepšininkai, pasiūvę pamėginti ir baltojo sporto (Norkus A., Leščinskas). Senoji žvaigždė Giedrys jau nebe tas ir turėjo pasiduoti jaunesiems. Praeitų metų nugalėtojas Gerulaitis, nors ir atkakliai kovojo, pralaimėjo Kuprevičiui, lengvo, žaismingo stiliaus žaidikui, kurio didžioji stiprybė

yra užtikrintas darbas prie tinklo. Nors pirmenybės dalyvių skaičiumi nepasižymėjo, nebuvo sklandžiai prarastos. Trūko išsamios informacijos, dėl ko žaidikams kilo neaiškumų dėl susitikimų laiko. Nepateisinama, kad kai kuriais atvejais žaidikai turėjo patys sviedinius rankioti. Apskritai, turnyro vykdymui būtų galima ir daugiau priekaištų padaryti. Tokie, kad ir smulkmėniški, nenormalumai turi galutinai išnykti, nes pasitaikę kliuviniai be reikalo erzina žaidikus.

Šachmatininkai kovoja Muenchene

Europos šachmatų turnyro vienuoliktoje rate Lundinas nugalėjo Fūsterį. Kitas švedas Stoltzas laimėjo prieš Raborą. Richteris nugalėjo Mrošą, o Bogolubovas paskutinį momentą atsilakė prieš Cortleverį. Partija atidėta. Nielsenas ir Rethy partija taip pat liko neišspręsta. Ir Rohaceko su Kieningeriu, o taip pat LEEPINO su OPOCENSKIU partijos buvo neišspręstos.

Po vienuolikos ratų padėtis yra tokia: Stoltzas — 8,5 ir viena nebaigta partija, Aliochinas — 8,5, Lundinas — 8, Foltys — 7, Bogolubovas — 6,5 ir viena nebaigta partija, Nielsenas — 6,5, Richteris — 6, Rethy — 5,5, Raboras ir Fūsteris — po 5, Mrošas — 4 ir viena nebaigta partija, Kieningeris ir OPOCENSKYS — po 4, Cortleveris — 3,5 ir viena nebaigta partija, LEEPINAS ir ROHACEKAS po 2 tšk.

Kauno Miesto Teatras

Operos sezono atidarymas
Šeštadienį, rugsėjo 20 d., 18 val.
Tanhäuser
R. Wagnerio 4 pav. opera,
K. Petrauskui dalyvaujant.
Bilietai nuo 3 iki 15 rublių

Dramos sezono atidarymas
Sekmadienį, rugsėjo 21 d., 18 val.
Direktorius Flaksmanas
Otto Ernst 3 pav. pjesė.
Bilietai nuo 1 iki 8 rb.

Baletų sezono atidarymas
Antradienį, rugsėjo 23 d., 18 val.
Gulbių ežeras
P. Gaikovskio 4 pav. baletas.
Bilietai nuo 2 iki 12 rublių

Spektaklių pradžia 18 val. Bilietai parduodami nuo 10 iki 12 ir nuo 16 iki 19 val.; šventadieniai — nuo 12 iki 14 ir nuo 16 iki 19 val.

KRONIKA

Sena tiesa: anglai karus veda, bet miršta kiti

VĒL PRADEDA EITI „GIMTASIS KRAŠTAS“

Netrukus vėl pasirodys „Gimtasie Kraštas“. Šis žurnalas, kaip žinome, buvo skirtas išimtinai kraštotyrų ir yra atspausdinęs daug svarbių to rūšies medžiagos. Dabar šiame žurnale vėl bus skelbama istorinė medžiaga apie mūsų kraštą, jo praeitį, papročius ir t. t. Žurnalą ir toliau redaguos kraštotyrininkas Bugailiškis. (v).

BE REIKALO GAIŠTAMA

Įvairūs iš provincijos atvykę asmenys dažnai kreipiasi į Lietuvos Raudonojo Kryžiaus Vyr. Įgallotinio įstaiga, prašydami, kad būtų suteikta piniginė ar kita materialinė pagalba. Tačiau daug iš jų prašytojų neturi dokumentų, įrodančių, kad jie kuo nors yra nukentėję nuo karo, t. y. kad jų kilnojamasis turtas buvo sunaikintas, išvežtas ir t. t. arba kad nuo karo bei bolševikų teroro yra skaudžiai nukentėję ir verti pašalpos. Suprantama, kad neturinčiams tokių dokumentų, Raudonasis Kryžius niekuo negali padėti. Jei be patikrinimo kiekvienam būtų teikiama pagalba, atsirastų ir tokių prašytojų, kurie norėtų pasinaudoti jiems nepriderančia pašalpa.

Nukentėjusių provincijoje Raudonojo Kryžiaus centras tiesioginiai beveik nesėpia, nes tai lengviau vietoje Raud. Kryžiaus skyriaus bei nuo karo nukentėjusiems šelpiti komitetais. Besikreipiantiems skyriaus centras kiekvienu atveju mielai padeda. (v).

DAUG NORINČIŲ ISIVESTI TELEFONUS

Kaune daug asmenų kreipiasi į telefono stotį prašydami, kad ji būtų įvesti telefonai. Telefonų stotis po karo jau daug telefonų yra įvedusi. Dabar telefonai įvedami tik tiems asmenims, kuriems tai yra būtina. (v).

ŠIAULIŲ TEATRUI JAU DEŠIMT METŲ

Šiaulių valst. teatras šį rudenį švenčia savo veiklos 10 metų sukaktį. Meno srityje per šį laikotarpį teatras yra daug padaręs. Be to, jis nepasitenkino vien šiauliais, o darydavo daug išvykų į aplinkinius miestus, miestelius bei po visą Žemaičių kraštą. Sukaktis norima atžymėti atitinkamu spektakliu ir specialiu leidiniu. Rudens sezoną teatras pradeda rugsėjo 27 d. Binkio „Atžalynu“. (v).

PASKIRTI NAUJI VIRŠAIČIAI

Jonavos ir Kruonio valsčiuose apskrities viršininkas paskyrė naujus

viršaičius. Ties paskyrimai buvo padaryti netrukus po bolševikų išėjimo. Į visas kitas apskrityje esančias valsčių savivaldybes grįžo seniau buvę viršaičiai. (v).

SUTVIRTINAMOS NEMUNO KRANTINĖS PRIE VILKIJOS

Pavasario ir potvynių metu vanduo ardydamas prie Vilkijos esančius Nemuno krantus, dažnai padarydavo žalos ir arčiau esantiems gyvenamiesiems namams. Kad ateityje nebūtų tokios nerekalingų nuostolių, dabar krantinės sutvirtinamos. Jau padaryti nauji pylimai, o šiuo metu sukalami tam tikri poliai ir apmūryjami akmenimis. Darbus tikimasi baigti dar išais metais. Tada bet kokie potvyniai miestelio gyventojams nebegalės padaryti žalos. (v).

Iš visos Lietuvos

PLUNGĖ PAGERBIS NUKANKINTUOSIUS BOLŠEVIKŲ MOKSLEIVIUS

Plungės gimnazijoje šiomis dienomis prasidėjo ištostamieji egzaminai. Kaip ir kitais metais, stojančių mokinių yra gana daug. Susirinkus mokiniams, manoma pagerbti ir tos gimnazijos žuvusieji. Vien X klasės buvo bolševikų nukankinti 6 gabiausiai mokiniai. Lankančių tą klasę bebuvė likę vos keli mokiniai. (v)

KELMĖ SUTVARKOMI KELIAI

Bolševikų viešpatavimo metais neprižiūrėti keliai žymiai pablogėjo; ne tik vieškeliai, bet net pietas buvo gerokai duobėtas. Dabar ūkininkai, susidoroję su laukų valymo darbais, pradėjo šiuos kelius vėl taisyti, žyvuoti. Pientas prie Kelmės jau taip pat baigiamas remontuoti. Taisymo darbai atliekami vokiečių techninėje priežiūroje ir jų lėšomis.

LAUKUVA VĒL NORMALIAI STATOMAS I PIENINĖ PIENAS

Nors bolševikai ūkininkus ir varu vertė statyti ir pienines pienes, tačiau jų pristatymas buvo sumažėjęs daugiau kaip 50%. Dabar šis reikalas susitvarkė, ir ūki-

RIO DE JANEIRO. Žinomas brazilų rašytojas, kuris slaptyvardžiu Bernardo daugelyje laikraščių rašo dienos apžvalgas, dėl New Yorko laikraščio „Daily News“ paskelbtos iki šiol turėtų anglų aukų per karą statistikos pastebė, kad pasitvirtinanti sena tiesa, jog Anglija karus provokuoja, paskelbia ir veda, o kitos tautos kovoja ir miršta. Jei „Daily News“ sąrašas tėra 134.000 žuvusiųjų, neriekia užmiršti, kad toli gražu didesnis skaičius aukų tenka australiečiams, kanadiečiams, naujajam žemaičiams ir Pietų Afrikos gyventojams. Šiame kare iki šiol britų garbė apvainikuota garbingais pasitraukimais. Draugai ir sąjungininkai turi kovoti ir mirti, o angliai turi likti gy-

vi, kad toliau galėtų nustatyti pasaulio likimą. Dabar atėjo laikas, kad Šiaurės Amerika pralietų kraują už Angliją, kadangi tikrai Jungtinių Amerikos Valstybių aukso nebeapkanka. Anglija reikalauja sunkios duklės: Jungtinių Valstybių stipraus, linksmo ir sportiško jaunimo gyvybės. „Mes tikime į Jungtinių Valstybių tautos simpatiją senajai tėvynei. Tačiau mes nebetikime jos protui ir sveikam tikrovės supratimui“, pabrėžia baigdamas komentatorius.

BELGŲ REKSISTŲ VADO ATSIŠAUKIMAS

BRIUSELIS. Belgų reksistų judėjimo vadas Leonas Degrelle viename atsišaukime, tarp kitko, pareiškė, kad 1936 metais komunistų rinkikų skaičius Belgijoje patrigubėjęs. Tuo pačiu metu ir reksistų judėjimas laimėjo savo pirmąjį didelį mūšį. Tuomet skambėjo šūkis: Rex ar Maskva. Tačiau reksistų judėjimas neapsiribojo vien tik pulkti bolševizmą. Su tokiais pat smarkumu jo kova buvo nukreipta ir prieš plutokratinę tironiją. Kova buvusį sunki. Jai toliau skatinti belgų komunistai 1937 metais susijungė su Van Zeelandu, tarp-

tautinių stambių finansininkų žmogumi, žydų ir britų žmogumi. Nuo to laiko Maskvos vyrai ir Belgijos plutokratų sudarė baisesį sąmokslą. Šiandien Belgijoje jaunosios nacionalsocialistinės revoliucijos jėgos sukilo prieš raudoonąją pavojų. Daug reksistų su valonų legionu išvyko į Rytų frontą, o kiti kovoja pačiame krašte. Flamanų nacionalistai daro tą patį. Visi vadovaujasi tuo pačiu revoliuciniu tikėjimu, kad Vakarai savo uždavinį atliks ir sudarys bendrą Hitlerio ir Mysolino vadovaujamą bloką kartu su ašies valstybių išvaduotais kraštais bolševizmui sunaikinti ir įvykdyti socialinei revoliucijai.

NAUJAS ATENTATAS ŠANCHAJUJE

ŠANCHAJUS. Vakar „Cathay Hotel“ bagažų skyriuje sprogo pragaro mašina. Viešbučiuje pirmame aukšte yra įsikūrusi International Radio Office. Nuo sprogiemo buvo sunaikinti tos radijo stoties aparatai ir siūstuvai nebegali veikti. Policijos nuomone, pragaro mašina buvusi ten padėta specialiai tai radijo stočiai susprogdinti.

RADIJO PROGRAMA

PENKTADIENIS, IX. 19 D.

6.00 Malda, dienos mintys; Rytnis koncertas; 6.40 Mankšta moterims. Vadovauja K. Marijošienė; 7.00 Žinios vokiečių kalba; 7.15 Žinios, pranešimai, tolimesnė dienos programa; 7.45 Koncertas. 8.15 — 9.15 — pertrauka; 9.15 Žinios; 9.30 Koncertas; 10.10 Mokslo įvalrenybės; 10.30 Koncertas; 11.50 Iš tautosakos lobyno; 12.00 Varpų muzika iš Karo muziejiaus; Žinios, tolimesnė dienos programa; 12.20 Tarpinė muzika; 12.30 Žinios vokiečių kalba; 12.45 Vidudienio koncertas (transliacija iš Vokietijos); 14.00 Žinios vokiečių kalba; 14.15 Popietinis koncertas (transliacija iš Vokietijos); 15.00 Zi-

nios vokiečių kalba; po žinių — pertrauka iki 16.00 val.; 16.00 Garsų paradai; 17.00 Žinios vokiečių kalba; 17.15 Žinios, laikraščių naujienos, pranešimai; 17.45 Mažiems: Gaidys kaktarikorius (pasaka); 18.00 Mokykla vaikščioti ir važinėti; 18.15 Lietuviška muzika; 19.00 Pranešimai iš fronte, Vyriausios vokiečių karo vadovybės pranešimai ir žinios vokiečių kalba; 20.15 Žinios, programa rytdienai; 20.30 Vokiškai lietuviams; 20.45 Patarimai ūkininkams; 21.00 Koncertas; 22.00 Žinios vokiečių kalba; po jų — žinios Lietuviskai; Šokių muzika; 23.00 Programos pabaiga.

SKELBIMAS

Kauno Vakariniuose Amatų Kursuose darbas prasideda sena tvarka š. m. spalio mėn. 1 d. 18 val. Miškų g-vė Nr. 4.

I LAISVE

Redakcija — Duonelaičio 24, tel. 21414, 20520 ir 20530.
Administracija — Mickevičiaus 28 (medinis namelis), tel. 26375, 22430.

Artelė „Progresas“, Kaune, Daugšos g-vė Nr. 15 savo kavos dirbtuvei perka džiovintus ir žalius žuolus gilius ir moka aukščiausias kainas. Gilius priima Kaune, Jonavos g-vė Nr. 5. Artelė „Progresas“ 1145(3)

Artelė „Progresas“, Kaune, Daugšos g-vė Nr. 15, prašo visų įstaigų ir asmenų, turinčių kokias nors pretenzijas į artelę, pareikšti jas iki š. m. spalio mėn. 18 dienos, nes vėliau jokios pretenzijos nebus priimanos. Artelė „Progresas“ 1146(3)

I P. P. T. B-ne Kipro Petrausko g-vė Nr. 24 š. m. rugsėjo mėn. 25 d. 9 val. įvyks

varžytynės

virtuvės paplavoms parduoti. Pasiūlymai priimami B-no štabe iki varžytynių dienos nuo 8—16 val.

Ūkio Viršininkas

1153(1)

Skubiai reikalingi 1) sekretorius-rė ir 2) mašininkė, mokantieji lietuvių ir vokiečių kalbas. Kreiptis į Valst. Degtųjų ir Popieriaus Pramonės Trestą, Kaunas, Mickevičiaus g-vė 28, telefon. 24989. 1151(1)

SANČIŲ SMULKAUS KREDITO BANKO NARIŲ DĖMESIUI

Pranešame, kad Sančių Smulkaus Kredito Bankas veikia sena tvarka ir prašome visus turinčius skolas tvarkyti terminui suėjus, kurie ne tvarkytis paskolų bus išieškoma prievarta. Banko Valdya 1122(2)

ninkai piens pristato normaliai. Neveikę pieno nugriebimo punktai jau pradėjo veikti.

PASKUTINIOSIOS AUKOS Pasitraukdami bolševikai čia valsčiuje nužudė 23 gyventojus. Tarp nužudytųjų yra visai jaunuolių, moterų ir senų. Jie buvo sugauti slėptuvėse, besislapstę nuo kulkių, prie namų bei laukuose ir kitur.

ŠIŲ METŲ DERLIUS

Derlius šioje apylinkėje ypač geras ir baigiamas nuimti nuo laukų. Ūkininkai susirūpinę sodų veisimu ir daržovių plotų padidinimu. Žiemkenčių čia sėja kal kurie ūkininkai 20—40% daugiau negu kitais metais. (v)

AKC. B-VĒS „MAISTAS“ —CENTRAS

persikėlė į naujas patalpas Mickevičiaus g. 5.

Telefonai:	
1) Valdytojas	21884
2) Valdytojo pavaduotojas	22741
3) Bendrasis skyrius	21873
4) Buhalterija	21867
5) Gamybos skyrius	21858
6) Tiekimo skyrius	21826
7) Prekybos skyriaus vedėjas	22752
8) Prekybos skyrius	21802
9) Technikos skyrius	21850
10) Veterinarinės inspektorius	21802

1163(1)

SKELBIMAS

Kauno Miesto S-bės Pramonės skyriui reikalingi staliai. Kreiptis, Kantų g-vė Nr. 6 dirbtuvėje, nuo 8—15,30 val. K. M. S. 1113(2)

Ieškau buto Aleksote iš 2—3 kambarių ir tvarto karvel. Pranešti Dariaus — Girėno g-vė Nr. 10 M. Stubra. 1140(3)

Valdininkui, gyvenančiam su motina, reikalingas kambarys su virtuve, miesto centre arba netoli jo. Pranešti tel. 22208 nuo 8—16 val. 1159(1)

RADIJO TAISYMAS

Kvalifikuotas technikas taisy radio aparatus. Telef. 28244 (buv. 28286). Skambinti 7—10 val. ir 21—23 val. 1152(1)

Parduodamas radijas „Filips“. Kalniečių 28, b. 1, 1161(1)

Reikalinga tarnaitė arba atelanti moteris prie mažos šeimos. Laisvės al. 5, bt. 34. Telrautis nuo 17 val. 1160(1)

Reikalinga mergaitė prižiūrėti kūdikį. Kreiptis: Savanorių prosp. 265 b. 1, nuo 16 iki 20 val. 1139(1)

Vokiečių kalba prašymai rašomi Prezidente g-vė 13, II aukštas (dirbama visą dieną). 1156(1)

Smulkūs skelbimai

Kanceliaristas, galis versti vokieškai, ieško tinkamos vietos Kaune (sutinka ir Vilniun). Vaisių 20, II, tel. 26011. 1125(2)

Vokietė gail. sesuo skubiai ieško pirkti naują arba nedaug nešiotą kaštinį palta. Siūlyti laišku Malėtų g-vė Nr. 3, but. 2, seseriai Elenai. 1123(3)

200 rublių gaus tas, kieno nurodymu jaunas šoferis gaus darbo ant sunkvežimio ar lengvos mašinos. Siūlyti: Savanorių pr. 153 Nr., but. 2, II aukštas. 1103(5)

Buhalterijos ir stenografijos grupės pradėjo pamokas. Užsirašysieji ar nori dar užsirašyti, prašom kreiptis į KURSUS, Sapiegos g. 6 nr. 890(10)

Pirkis foto plokštes, popieri, chemikalus kad ir mažais kiekiais ir gerą objektyvą. Siūlyti: Laisvės Alėja Nr. 72, buv. „Zinaidos“ Foto Atelė. 1154(1)

Reikalinga tarnaitė 3 asm. šeimai, atlyginimas 100 rublių mėnesiui. Kreiptis į f-mą „Marlen“ Kaune, Laisvės al. 32a. Nuo 10—18 val. 1155a(1)

200 rublių duosiu tam, kas nurodys butą iš 2—3 kambarių su virtuve ir kitais patogumais (pagaidaujama apšildomas krosnimis). Kreiptis į f-mą „Marlen“, Kaunas, Laisvės al. 32a. Nuo 10—18 val. 1155(1)

Abiturientas, mokas vokiečių kalbą, ieško atitinkamo darbo įstaigoje. Kreiptis Žemaitės š. but. 5, telef. 25359. 1149(1)

Kas žino apie Noreiką Antaną, Stasio s., tarnavusį kariuomenėje Pabradaš poligone, maloniai prašau pranešti: Kaunas, Zanavykų g-vė 23 Nr., buto 2. 1141(1)

Matininkas, bendro išsilavinimo 8 klasių gimnazijos, turintis 12 metų žemėtvarkos darbų praktikos, bet dėlai laike karo žuvusių matavimo instrumentų (liks braižymo irankiai ir arifmetras), ieško Kaune valdinėje ar privatinėje įstaigoje, prekyboje ar kitur bent kokio darbo. Siūlyti telef. 41802. 1143(1)

Kas turi žinių apie dingusį Poligrafijos Tresto tarnautoją Stasį Guzevičių, š. m. VI. 21 d. išvykusį į Kruonį, prašoma pranešti A. Kamarauskui, Poligrafijos Trestas Kaune. 1144(1)

Pamastas polit. kalinio pažymėjimas, vardu Romualdo Kornilovičiaus, radusį prašau gražinti: Šančiai, Vokiečių g-vė 35 Nr., bt. 6 arba IV Policijos nuovada. 1147(1)

Šeimai 3 asmenų reikalinga vaikų mylinanti ir mokanti varti tarnaitė. Mickevičiaus gat. 16a., bt. 3. 1150(1)

Š. m. rugsėjo mėn. 17 d. rytą dingo arklys iš ganyklos (karklyno) Žiemos uoste. Žymės: juodas, pirmutinė dešinė koja balta. Žinantieji prašom pranešti Daukanto g-vė Nr. 1. Andr. Ališauskui. 1148(1)

Pamastas Juozo Penėylos gimnazijos baigimo atestatas, duotas Marijampolės R. J. Vardo berniuku gimnazijos, radusį prašau gražinti „I Laisvė“ Administracijai. 1157(1)

„I Laisvė“ skelbimų kainos: darbo ieškantiems Rub. 2,—; darbo siūlantiesiems Rub. 10,—; pirkimo ir pardavimo smulkūs skelbimai Rub. 15,—; valdinių ir prekybinių įstaigų skelbimai 1 petito eilutė 4 rub. Adresas: Kaunas, Mickevičiaus g. Nr. 28, tel. 26375. Administracija atdara nuo 8 iki 18 val. Spausdina „Žaibo“ spaustuve (Kaunas, Duonelaičio 24).

Masių „strategija“

Nuolat skaitome vokiečių vyriausios būstinės pranešimus apie bolševikų didelių masių žlugimą. Kiek čia seniai buvo pranešta, kad į Petrapilį suspausta keturi milijonai žmonių. Tai masė, kuri gynimosi metu turės kentėti gnybos vargus ir nelaimės. O bent kiek prieš tai, kaunantis ties Velykije Luki, buvo apsupta 22-sios Tarybų diviziono masė, kur vokiečių kariuomenei atiteko 30.000 belaisvių, o kautynių lauke paliko daugiau, kaip 40.000 nukautų. Vakarykštis vokiečių vyriausios būstinės pranešimas skelbia, kad pietinėse Ilmenio ežero apylinkėse buvo sunaikintos trys bolševikų armijos, o kitos trys smarkiai sumuštos. Štai tokio laimėjimo ir savo rūšies rezultatas — 53.000 belaisvių, o nukautieji, dar nė nesuskaičiuoti. Visi šie skaičiai ir vaizdai verčia kiekvieną pagalvoti apie mases ir jų „strategiją“.

Kas gi yra masių „strategija“ ir kas ją sukūrė? Tokia masių „strategija“, ir be galo sau nelaiminga, sukūrė patys bolševikai ir jų vadai. Pirmieji bolševikų šūkius, Leninu pradėtą, buvo šūkius apie mases. Tada buvo sakoma, kartojama ir mokoma, kad viską nulemia masės, t. y. daugumas, iš kur kilo ir „bolševikų“ vardas. Buvo skelbiama kad tik reikia miestų centrų, geležinkelių mazgus, pramonės sritis užimti masėmis, t. y., bolševikams, o tada visi kiti klausimai besimatant patys išsirspre. Visa tai ir buvo revoliucijos metais ir tarybinės santvarkos laikais daryta. Kitaip tariant, visur vykdyta ir visur pasitinkama masių „strategija“. Ir vėliau buvo dievinamos masės ir saivime keliama masių apoteozė. Tai buvo parankiausia bolševikų vadams priemonė pasiekti artimiausiojo, pirmojo objekto — valdymo. Bet kas gi toliau po to turėjo sėkti? Be abejonų, kad masės turėjo turėti kai kurio laido, kai kurių privilegijų, nes kitaip ir paties vadams būtų striuka.

Todėl bolševikų vadai, vykdydami savo masių „strategiją“, turėjo patenkinti ir „patenkintavo“ mases. Jei kur galima buvo leisti pasipelninti, tai masėms būtinai reikėjo leisti tai daryti. Betgi dirbti su masėmis negalima buvo, nes, pasirodė, su masėmis nepasiekta jokio laimėjimo. Patys vadai, operuodami masės laisvės vardu, nieko daugiau padaryti negalėjo, o vien tik tuščiai kalbėjo. Pasirodė, kad čia šalinams reikia dar kažko kito — ar mokslo, ar technikos, ar logikos, ar drausmės, apskritai, viso to, kas pasiekima išmintinga tvarka ir išmintingu darbu, o ne palaidos masės „strategija“.

Tačiau šiandien tokia masės „strategija“ rado ir antra pritaikymo galą, nors be galo žiauri ir tragiška. Ka gi reikiama aukščiau paminėtųjų belaisvių, nukautųjų, sutriuškintųjų skaičiai? Visa tai ne ką kita reikiama, o tik ta pačia masių „strategija“. Čia vėl ta pati masė be tinkamo karo meno, be kultūros lygio yra paleista vykdyti masių „strategijos“ darbą. Vėl masės turi eiti laimėti, atseiti, atlaikyti miestų centrų, geležinkelių mazgus vien tik savo kaulais ir krauju. Tai ir yra baisiosios bolševikų masių „strategijos“ menas ir padariniai. Sukelti mases, pažadinti nesveikus apetitus, nieko joms neduoti, laikyti atskirtas nuo tarptautinės kultūros, vaizdingai pripasakoti visokių nieku, kerštingai įbauginti nežmoniškais kankinimais — visa tai ir yra baisusis masių „strategijos“ menas.

Betgi dabar ir masėms prašvis akys, kad ne masės laimi, bet žmonės, sutampę su kultūra, su mokslu, su drausme, pagaliau, su žygiu. Dabar kiekviena integralinė masė dalėlė mato, kad savo klaidas turi atpirkti didele asmens tragedija.

Todėl visa tai ir leidžia padaryti ne vien karinių išvadų, bet taip pat ir gyveniminių. Gyvenimas, kaip ir karas, taip pat reikalauja ne palaidos masės ir ne minėtu masės „strategijos“ vadų, bet

Rusijoje gyvenę lietuviai nori sugrįžti į savo senąją tėvynę

Iššudytų lietuvių kapai už Minsko. Pusantro milijono aukų Lietuvos Raudonajam Kryžiui. Suregistruota 8.000 tremtinių

Lietuvos Raudonojo Kryžiaus Vyr. Įgaliotinio Įstaigoje dabar koncentruojasi beveik visas nukentėjusiųjų nuo karo bei politinių kaltinių šelpimo darbas. Išvežtųjų tremtinių šeimos ir giminės kaip tik iš čia laukia apie savo artimuosius žinų. Centre ir skryliuose visuomet matyti interesanų eilės. Vieni čia nori pasinformati, kiti prašo pašalpų ir k.

Daug įvairių klausimų Raud. Kryžiui tenka spręsti susirašinėjančių su visuomeniniais bei valdžios įstaigomis. Reikia pasidžiaugti, kad šis didelis darbas dirbamas sėkmingai ir jau yra davęs labai gražių rezultatų. Visuomenė taip pat neįkyti aukų Lie. Raud. Kryžiui, nes kiekvienas žino, kad jomis bus sušelpas jo brolis — lietuvis, kuriam šiuo metu ta pagalba yra reikalinga.

Dabar, kaip mums kreipusis painformavo Lietuvos Raud. Kryžiaus Vyr. Įgaliotinis gen. Mieželis, vėl buvo išvykusi ekspedicija į Smolensko apylinkes. Ši ekspedicija kelionėje užtruko apie 10 dienų ir plačiai išvažinėjo Gudijos miestus, užimtus vokiečių kariuomenės. Tačiau reikia pripažinti, kad ši ekspedicija, ieškėjusi tremtinių ir politinių kaltinių, tose vietose jų nesurado. Jai pavyko surasti tik pėdsakus, iš kurių aiškėja, kad visi tremtiniai yra išvežti dar prieš karą ir pirmomis jo dienomis giliau į Sov. Rusiją. Tremtinių ešalonai praėję čia, pasak vietos gyventojų, tvarkingai. Nors žmonės ir buvo vežami daugiausia uždarytais vagonais, tačiau dar

tebevilkėję savo drabužius ir vaikai nebuvo atskirti nuo motinų.

Visai kitas reikalas yra su išvežtaisiais pirmomis karo dienomis politiniais kaltiniais. Jie, kaip jau žinome, išvežti iš Červenės kalėjimo, NKVD buvo nuvaryti prieš pat netolį esančio miško. Yra žinių, kad šiame miške jų daugumas galėjo būti sušaudyti. Pasirodė, kad šie vokiečių lėktuvams virš Červenės, pasigirdė ir miške šaudymai. Tuo metu kaip tik paskubomis ir buvo šaudomi politiniai kaltiniai. Tačiau jų dalis pabėgo ir jau anksčiau yra grįžę į Lietuvą.

Tose vietose ekspedicija surado keletą kapų — kapinynų, t. y. duobę, kuriose sulaidoti sušaudytieji lietuviai kaltiniai. Kai kurie šių kapų vietos gyventojų jau sutvarkyti. Likusieji pavesti aptverti tvorele ir pastatyti ant jų kryžius. Vietos gyventojai tai padaryti pažadėjo.

Vykdoma toliau į Sov. Rusijos gilumą, ekspedicija užtiko dar ir daugiau lietuvių kapų. Prie Glubokovo vienoje vietoje surasta 10 palaidotų lietuvių, o kitur išmėtųjų atskirų kapų. Šie kapai yra raudonųjų armijos tarnavusių lievių karių kapai. Be eilinių, rasta palai-

(Iš Lietuvos Raudonojo Kryžiaus Vyr. Įgaliotinio Įstaigos veiklos)

do'ia ir keletas leitenantų, o vienoje vietoje vienas lietuvis majoras. Jų kapai, kurie dar nesutvarkyti, taip pat paprašyti vietos gyventojų sutvarkyti, aptverti, apšodinti gelėmis ir pasatyti kryžius.

Lietuvių karių ten buvo sudėtinge prieš bolševikus. Už tai ke-liolika ir sušaudyta.

Kiek iš tos vietos pabėgo, kiek buvo sužeistų ir kiek karių bolševikai nusivarė toliau į Sov. Rusiją, žinių surinkti nebuvo įmanoma.

Bevažinėdama ekspedicija sužinojo, kad Gudijos miestuose ir kaimuose yra dar iš seniau gyvenusių keliolika lietuviškų šeimų. Jos vietos įstaigoms esančios pareiškusios norą grįžti į savo senąją tėvynę Lietuvą.

Aukų Raudonasis Kryžius iki rugsėjo 1 d. yra surinkęs Rb 1.592.820,71. Į šią sumą neįeina Vilniaus mieste ir apylinkėse surinkta apie 200.000 rublių suma. Be to, ir provincijos skyriaus yra surinkę piniginių aukų smulkesnėmis sumomis, kurias naudoja savo reikalams.

Aukos ir šiuo metu gausiai tebeplaukia ir tikimasi, kad visuomenės dosnumas, esant tokiam svarbiam reikalui, nesumažės ir ateityje. Iš surinktų aukų Raud. Kryžius išmokėjo skyriams atkurti pašalpa vietos nukentėjusiems Rb 371.778,03. Kaune piniginių pašalpų suteikta Rb 188.053,36 sumai.

Apskritimis, išduota pašalpų:

Se'nų aps. — Rb 41.250,48,
Zarasų aps. — Rb 35.000,—,
Alyaus aps. — Rb 27.000,—,
Rokiškio aps. — Rb 30.000,—,
Gargždų mies'u' — Rb 30.000,—
Šiaulių aps. — Rb 50.000,—,
Kelmės m. — Rb 15.000,—

ir daugeliu vietų išduota mažesnėmis sumomis.

Kaune atskiriems asmenims pagal prašymus išduota iš anksčiau paminėtos sumos Rb 152.856,— pašalpų, už masinę politiką kaliniam ir nukentėjusiems nuo karo sumokėta Rb 26.772,88, transporto ir kitų išlaidų padaryta Rb 6.396,01, už gydymą sumokėta Rb 912,77 (į šį skaičių neįeina gydymo išlaidos sanatorijose, ligoninėse ir kt.). Be šių sumų, natūra Kaune dar sulėpta nukentėjusieji ir politiniai kaltiniai daugiau negu 200.000 rublių sumai.

Be anksčiau gydųjų politinių kaltinių Birštone ir ligoninėse šiuo metu dar gydosi ligoninėse 28 asmenys, Birštono kurorte — 32, džiovininkų sanatorijoje A. Panemunėje — 3 asmenys. Materialinė pašalpa buvo suteikta ir Varšuvoje pasilikusiai po karo lietuvių kolonijai,

kurioje šiuo metu dar yra apie 300 žmonių.

Išvežtųjų lietuvių tremtinių registracija tęsiama. Iki šiol jau suregistruota per 8.000. Tačiau tai tik maža dalis. Manoma, kad

per visą bolševikų valdymo laiką iš Lietuvos išvežta apie 35.000 asmenų.

Išlaisvintųjų politinių kaltinių suregistruota apie 500, išvežtųjų — taip pat apie 500. Šie skaičiai dar negalutiniai, nes patį registracija nebaigta. Raudonojo teroro aukų skaičius taip pat yra didelis, bet žinios tebeplaukia iš valsčių, todėl tikslius duomenis bus galima pasiekti vėliau.

Organizacinis darbas plečiamas sparčiu tempu. Organizuojami nauji Raud. Kryžiaus skyriai, o veiklą vietoje nukentėjusiems nuo karo skelpti komitetai dabar persiorganizuoja į Raud. Kryžiaus skyrius. Su dauguma skyrių yra užmegzti tamprūs ryšiai. Tuo reikalu įgaliotinio įstaigos ats.ovai dažnai lankosi vietose ir susipažįsta su pačiu šelpimo darbu bei skyrių organizaciniams reikalais. Plati informacija apie Raudonojo Kryžiaus veiklą visuomenei teikiama per spaudą, leidžiamas „Lietuvos Raudonojo Kryžiaus žinias“ ir per savo skyrius bei kitas atitinkamas įstaigas.

Į Lietuvos Raud. Kryžiaus Vyr. Įgaliotinio įstaigą yra suplaukę daug svarbios medžiagos apie bolševikų teroro darbus, žudynes, kalinimus, kankinimus ir t. t. Ši medžiaga, ko ji tebeplaukia, neklasifikuojama. Vėliau galės būti panaudota atitinkamoms leidiniams bei perduota Raudonojo teroro muziejui, kaip svarbūs dokumentai.

A. VT-KUS.

Oeffentliche Bekanntmachung Nr. 22

betreffend die Versorgung mit Brennstoffmaterial

Die Versorgung der Zivilbevölkerung, der Behörden und aller Betriebe der freien Wirtschaft im Gebiet der Stadt Kaun mit Brennstoffmaterial liegt in der Hand der städtischen Brennstoffabteilung.

Zur Ermittlung des Gesamtbedarfes an Koks, Kohle, Torf und Brennholz werden Fragebogen ausgegeben, die genau beantwortet werden müssen.

Die Fragebogen werden ausgegeben für die Zivilbevölkerung an die zuständigen Hausverwalter in den städtischen Wohnungskontoren, für Industrie und Behörden an die Antragsteller in der städtischen Brennstoffabteilung, Putvinskio Str. 27

..Ausgabe der Fragebogen: 19 September 1941.
Rückgabe der Fragebogen: 23. September 1941.

Wer vorhandene Brennstoffvorräte verschweigt oder sonst wissentlich falsche Angaben macht, wird bestraft.
Der Stadtkommissar in Kaun
gez. CRAMER
SA - Oberführer

Skelbimas Nr. 22

Dėl aprūpinimo kuru

Kauno miesto srities civilinių gyventojų, įstaigų ir privačių ūkio įmonių aprūpinimas kuru yra pavestas Miesto Kuro Imonei.

Kokso, anglies, durpių ir malkų bendram pareikalavimui nustatyti bus išduodamos anketos, kurias reiks tiksliai užpildyti.

Anketos bus išduodamos civiliniams gyventojams per atitinkamus namų valdytojus miesto kontorose,

pramonės reikalams ir įstaigoms jų pavestiems asmenims Miesto Kuro Imonei, Putvinskio g. 27.

Anketos išduodamos: 1941 m. rugsėjo 19 d.,
Anketos gražinamos: 1941 m. rugsėjo 23 d.

Kas nuslėps turimas kuro atsargas arba šiaip sąmoningai suteiks neteisingas žinias, bus baudžiamas.

Kauno Miesto Srities Komisaras
(p. a. s.) CRAMER
SA Oberführer.

Amerikos laivai jau patruliuoja prie Islandijos ir Šiaurės Airijos

NEW YORKAS. „New York Herald Tribune“ Vašingtono korespondentas pareiškė dėl senatoriaus Pepperio deklaracijos, kad Jungtinių Valstijų jūros patruliai bus ofensyvinio pobūdžio.

Senatorius Pepperis, kuris dažnai reikiama Rooseveltto nuomonę, esąs pareiškęs, kad Jungtinių Valstijų patrulių tikslas esąs laimėjimas Atlante ir pagalvoti Hitlerio sumušimas.

Prezidento vietoje jis nepaskelbtų karo, jei būtų nuskandinta keletas Jungtinių Valstijų karo laivų. Jungtinių Valstijų Atlanto patruliai numatoma įvesti visame Atlanto vandenyne, jei anglai nesugebėtų apsaugoti savo jūrų kelius. Pepperis esąs taip pat pasisakęs už neutralumo įstatymo panaikinimą.

„New York Times“ pareiškia nuomonę, kad Jungtinių Valstijų ir Anglijos admiralitetai ruošia modernų patruliavimo sistemos projektą. Ligšiolinėmis žiniomis,

Jungtinių Valstijų patruliai jau išplėsti iki Islandijos ir yra pagrindo manyti, kad šios operacijos pasieks Šiaurės

Airiją arba kad jos jau ją pasiekė.

NEW YORKAS. Laikraščio „New York Daily News“ vedamajame konstatuojama, kad duotas Jungtinių Valstijų laivynui įsakymas šaudyti yra aiškus karo veiksmams. Tačiau Amerika dabar esanti rankose karinės diktatūros, kuri atrodo ir tesėkia įtraukti kraštą į karą, neatsiklausiant kongreso. Galimas dalykas, pirmiausia busią sušaudoma jūrose, o paskui busią pasiustas ekspedicinis korpusas ir įvyksias kruvinas lemiamasis karas Europos kontinente, nes Vokietija reikią sumušti tik tokiam lemiamajame mūšyje, ir nesą tikra, ar tai įmanoma.

VAKAR NUMUŠTA 15 BRITŲ LĒKTUVŲ

BERLIN. IX. 18. Esant labai palankiam orui, rugsėjo 17 d. popiet anglų junginiai mėgino įskristi į Prancūzijos teritoriją. Netoli Prancūzijos kranto įvyko keli smarkūs oro mūšiai. Čia, kaip patyrė DNB, iš viso buvo numušta 15 britų Spitfire tipo lėktuvų. Vokiečių aviacija neteko dviejų naikintuvų.

Didelis greitųjų vokiečių laivų pasisekimas

BERLIN. IX. 18. Iš karinių vokiečių sluoksnių pranešama: Naktį į rugsėjo 17 d. prie Didžiosios Britanijos rytu kranto veikianti greitųjų vokiečių laivų grupė nuskandino iš britų lydimos vilkstinės laivų bendros 25.000 tonų talpos. Vėlavinis laivas torpedomis nuskandino du prekinius britų laivus. — 6.000 ir 8.000 tonų talpos, dar vieną laivą. 3.000 tonų talpos, ir 8.000 tonų talpos tanklaivį. Buvo aiškiai pastebėta, kad minėti prekiniai laivai nuskendo.

Tanklaivini buvo sudotas smūgis iš priešakio, buvo nuplėšta laivo priešakinė dalis ir jis užsėdė. Nors priešio naikintuvai smarkiai veikė, visiems vokiečių laivams pavyko sugrįžti nepaliestiems į savo uostą. Šis pasisekimas yra ypatingai pažymėtinas, kadangi jis buvo pasiektas esant ramiai jūrai ir ramiam permatomam orui. Tokios oro sąlygos greičiesiems laivams yra ypatingai nepalankios.

Kauno Miesto Teatras pradeda sezoną

Šeštadienį, rugsėjo 20 dieną, 18 val., operos sezono atidarymas. Vaidinama R. Vagnerio opera „Tannhäuser“, K. Petrauskui dalyvaujant.

Sekmadienį, rugsėjo 21 dieną, 18 val. dramos sezono atidarymas. Vaidinama Otto Ernst pjesė „Direktorius Flaksmanas“.

Antradienį, rugsėjo 23 dieną, 18 val. baletų sezono atidarymas. Vaidinama P. Čaikovskio „Gulbių ežeras“.

Bilietai į visus spektaklius par-

tikslingo vado, pirmiausia pačiam savyje, nes kiekvienas turi suprasti, kad be noro dirbti, be mokėjimo dirbti, pagaliau, be bendros drausmės negali laimėti jokia masė. Ji tik gali pralaimėti, kaip ir šie pavyzdžiai rodo.

duodami nuo rugsėjo 18 d. 16 val. teatro kasoje.

VILNIUJE EPIDEMIJOS GALUTINAI IŠNYKO

Vilniuje šiuo metu veikia 15 ligoninių su apie 2700 lovy. Praėjus bolševikų iš Sov. Rusijos atneštos epidemijos, dabar Vilniuje susirgimų skaičius visai normalus. Dezinfekcija beveik niekas nesuserga. Ligoninėse yra tuščių lovy.

DEGAZUOTOJŲ ŽINIAI

Visi baigusieji degazuotojų kursų, ruošius: a) buv. Saulių S-gos, b) buv. Kauno miesto priešlėkt. apsaugos kom-to, ir c) 1941 m. Raudonojo Kryžiaus, ir gyvenantieji Kauno mieste, priemiesčiuose, aplinkiniuose kaimuose ir A. Panemunėje, privalo ligi šio mėn. 21 d. užsiregistruoti Raudonojo Kryžiaus Vyr. Vaidyboj Kęstucio g. 6, tel. 27735, darbo dienomis nuo 8 ligi 12 val.

Kauno Miesto Priešlėktuvinė Apsauga